

Dynamika působících biotických faktorů ovlivňujících defoliaci břízy (*Betula pendula* Roth) v území východního Krušnohoří a Děčínské vrchoviny

Prof. Ing. Emanuel Kula CSc.

Veronika Hlaváčová

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CÍLE

- Vymezení dynamických změn zdravotního stavu porostů břízy východního Krušnohoří a Děčínské vrchoviny, ovlivňovaného zejména širokým spektrem hmyzích fytofágních škůdců a abiotickými faktory působícími v 17leté časové periodě 1995–2012.

METODIKA

- Monitoring na úrovni čtyř transektů (SNE, KLA, LIT, JAN), ve dvou aspektech (jarní a letní aspekt).
- Celkem 56 porostů, v každém původně 30 vzorníkových stromů.
- Šetření na úrovni transektů, nadmořské výšky, věkových tříd.

LOKALIZACE OBLASTÍ ŠETŘENÍ

Zdroj: Google Earth

METODIKA

- Odběr jednotkových větví dle věkových tříd 1-3 (4), ze spodní, střední a korunové části stromu.
- 70 kontrolovaných listů, identifikace 65 činitelů.
- Tvorba databáze obsahující údaje o jednotlivých jednotkových větvích, na základě databáze vypracovány tabulky v nichž je procentuelně vyjádřen podíl faktorů na defoliaci asimilačních orgánů břízy.

BIOTIČTÍ ČINITELE

Volně žijící housenky (foto KULA, E.)

Eriocrania (foto KULA, E.)

Phyllocoptes lionotus

Colephora serratella (foto KULA, E.)

Anistostephus betulinum

VÝSLEDKY – JARNÍ ASPEKT

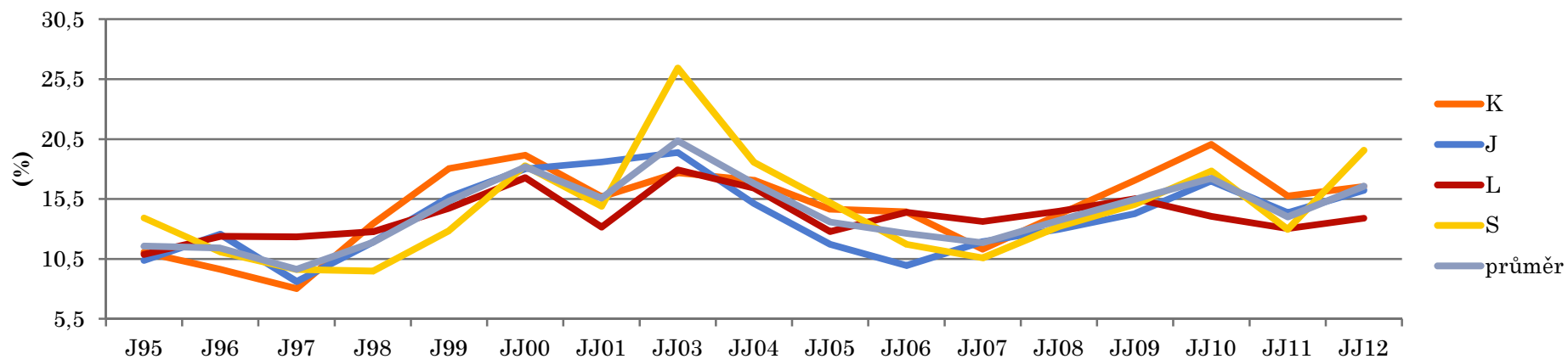
- Míra defoliace v 17letém období oscilovala v rozmezí (8,03–26,42 %), kulminovala v r. 2003 v území Sněžník (26,42 %).
- Stupeň defoliace byl na úrovni transektů dlouhodobě vyvážený.
- Nadmořská výška nevykazovala v úrovni průměrné defoliace závislost, dílčí zvýšení bylo patrné v Klášterci, v hladině 1000 m n. m. (18 %).
- Defoliace břízy v I. – III. věkové třídě dosahovala v období 1995–2012 vyrovnané průměrné hladiny (13,42–15,35 %).

VÝSLEDKY – LETNÍ ASPEKT

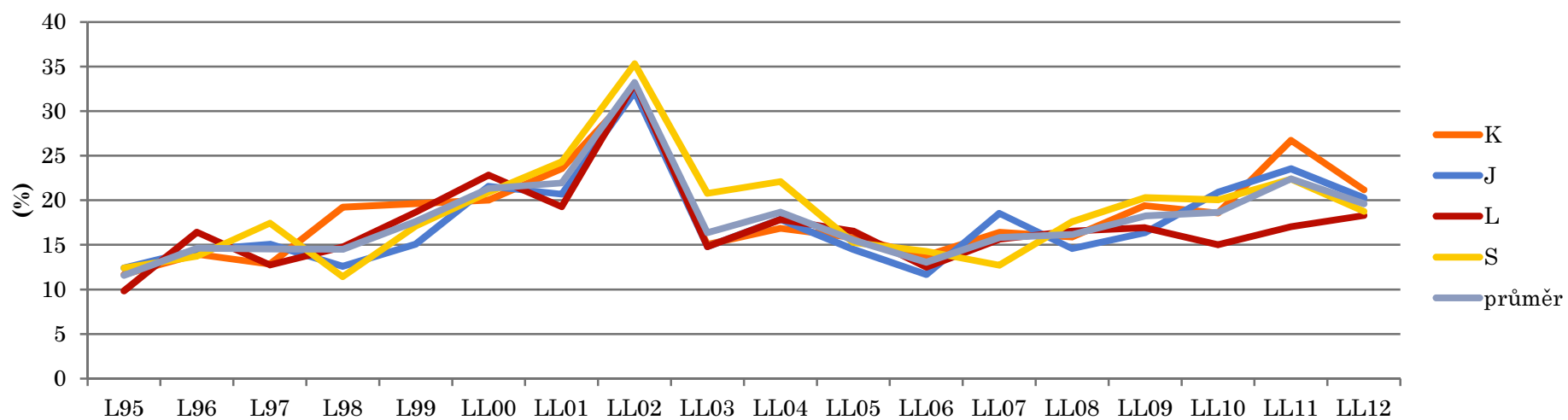
- V letním aspektu 17letého období výše defoliace oscilovala mezi (9,85–35,28 %), v r. 2002 kulminovala ve všech transektech.
- Průměrná defoliace břízy pozvolna klesala od západu k východu (Klášteřec – Litvínov) s nárůstem hodnot v území Sněžníku.
- Úbytek listové plochy s nadmořskou výškou rostl v rozpětí průměrných hodnot (16,17–24,57 %).
- Výše defoliace břízy dosahovala v různě starých porostech poměrně vyrovnaných hodnot (17,34–18,62 %) s maximem v I. věkové třídě.

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů - jarní aspekt (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů - jarní aspekt (1995–2012)

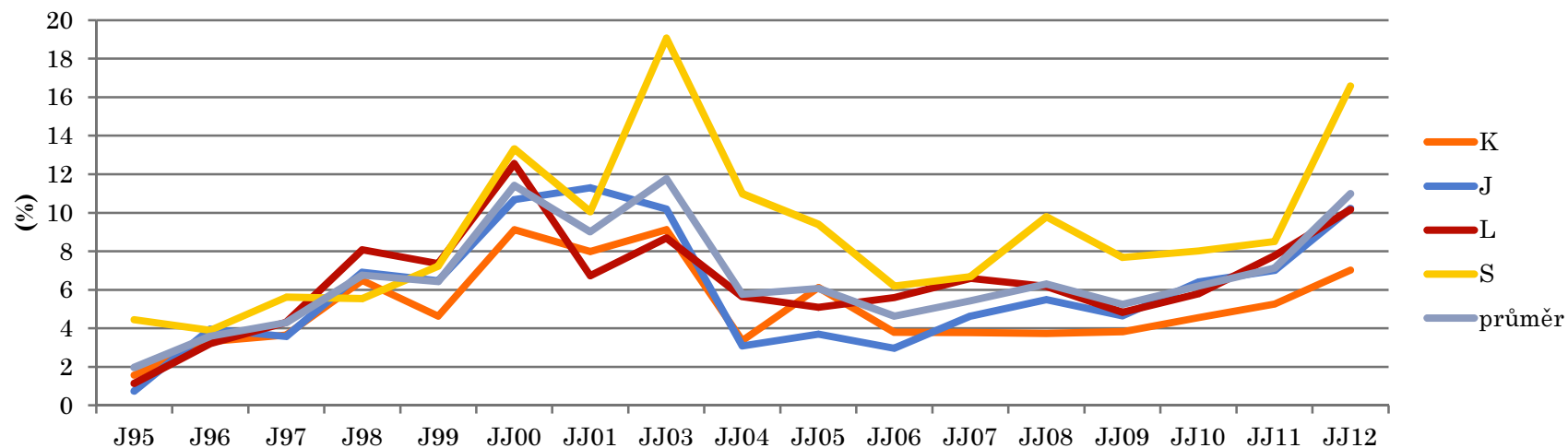

VÝSLEDKY

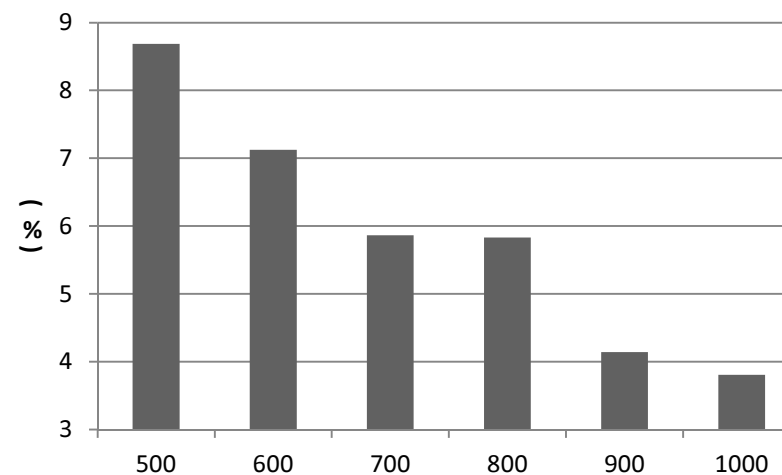
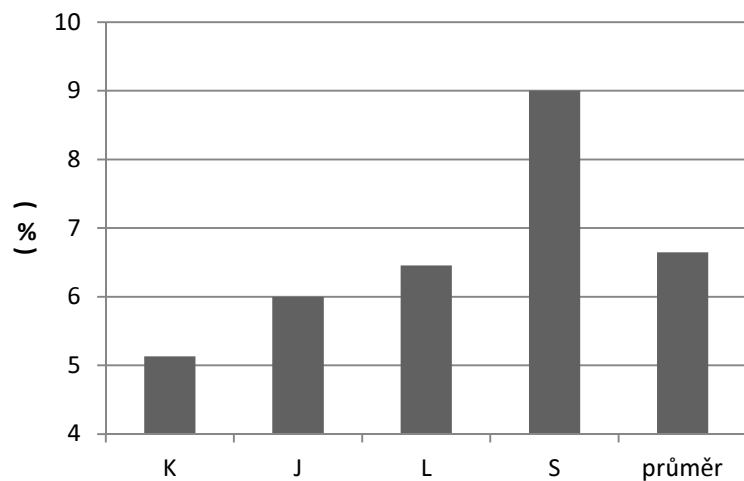
DRUH	průměrná defoliace v %	
	JARNÍ ASPEKT	LETNÍ ASPEKT
volně žijící housenky	6,65	7,09
pouzdrovníček stromový	0,61	x
<i>Eriocrania</i> sp.	1,25	x
nosatcovití	1,19	1,30
<i>Acalitus rudis</i>	0,57	x
<i>Phyllocoptes lionotus</i>	0,82	x
rozpad listů	0,96	1,03
žloutnutí listů	0,70	1,04
<i>Discula betulina</i>	1,00	3,35
<i>Melampsoridium betulinum</i>	x	0,97

DYNAMIKA VÝVOJE VOLNĚ ŽIJÍCÍCH HOUSENEK JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

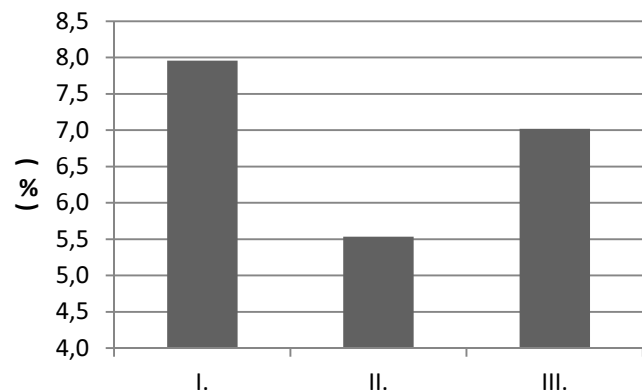

Průměrná defoliace břízy dle transektů

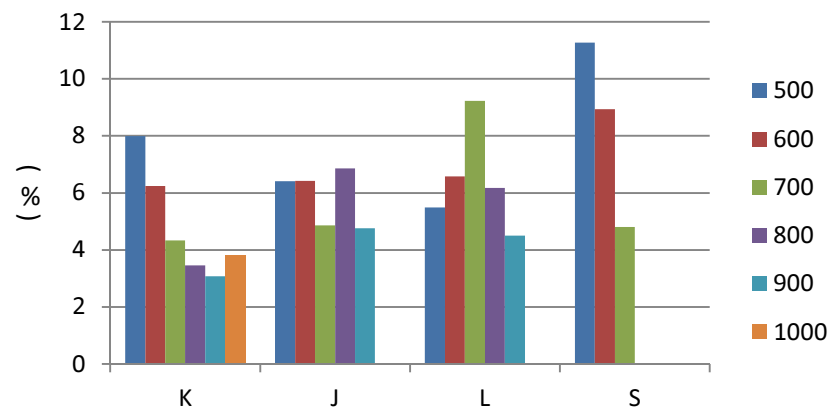

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

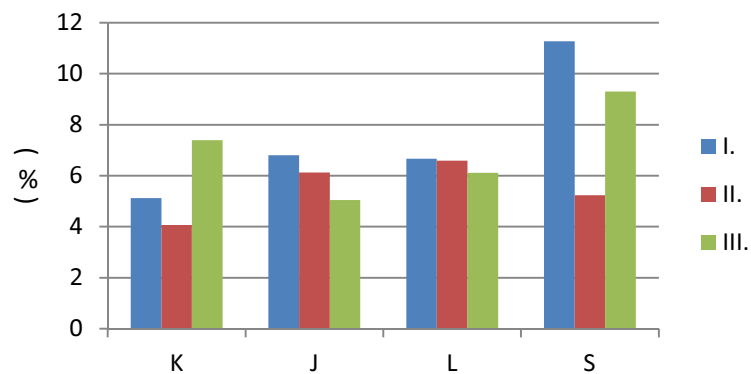
Defoliace břízy v různé věkové třídě

Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

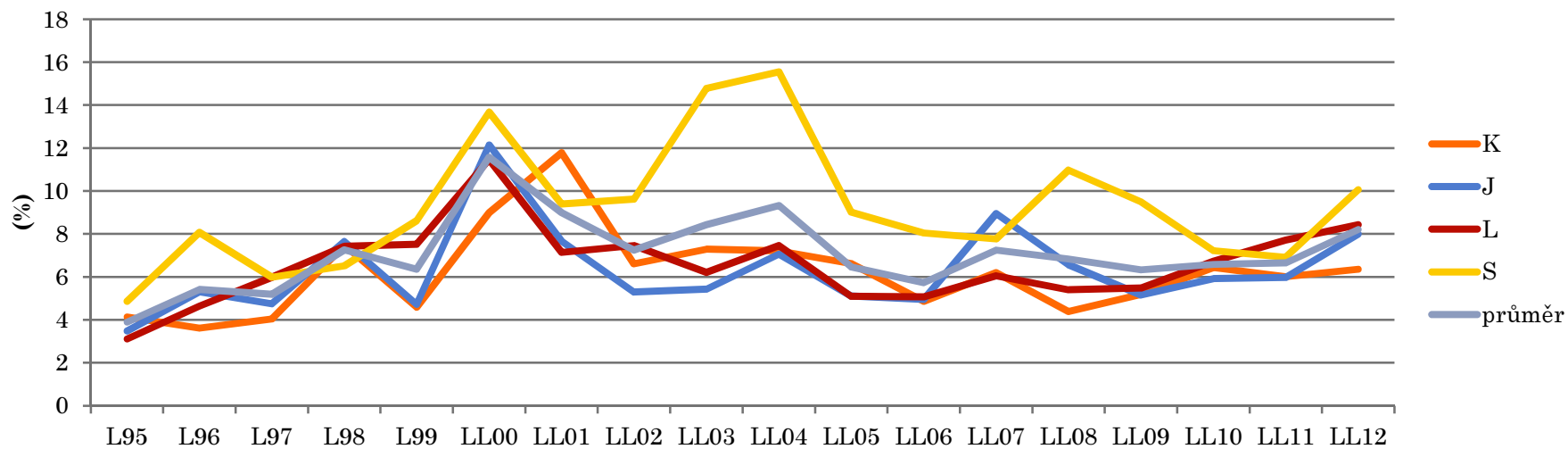

Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

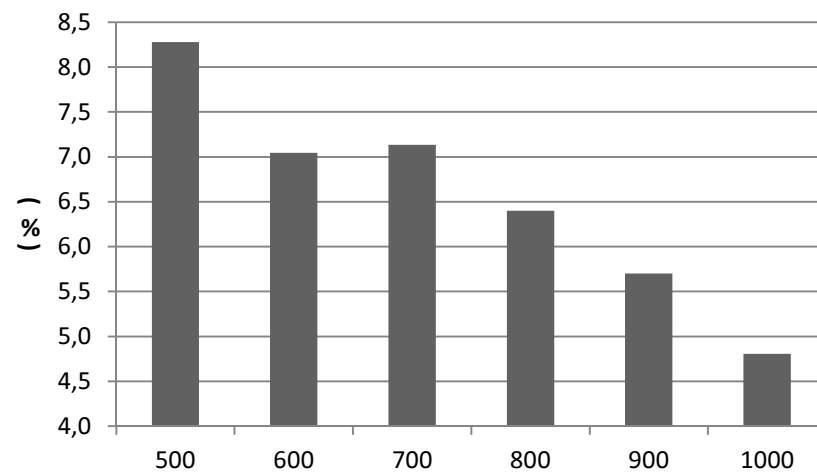
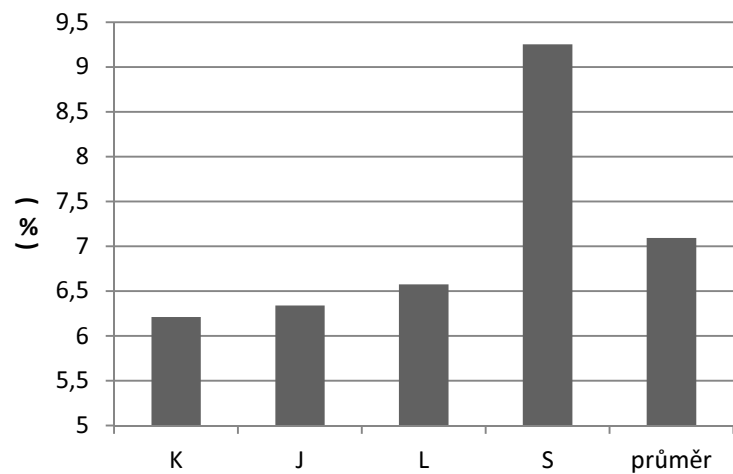

DYNAMIKA VÝVOJE VOLNĚ ŽIJÍCÍCH HOUSENEK LETNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

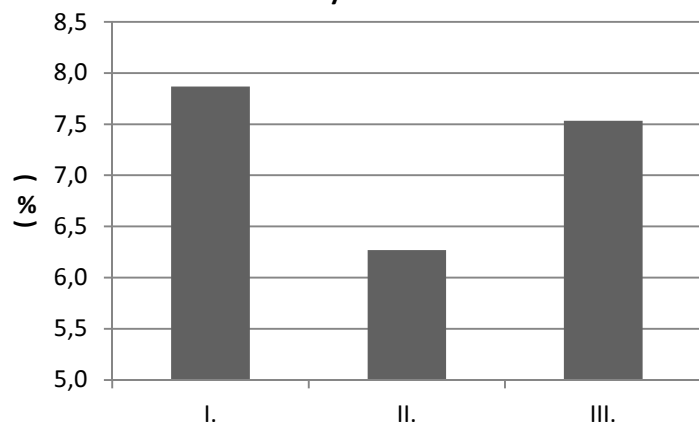

Průměrná defoliace břízy dle transektů

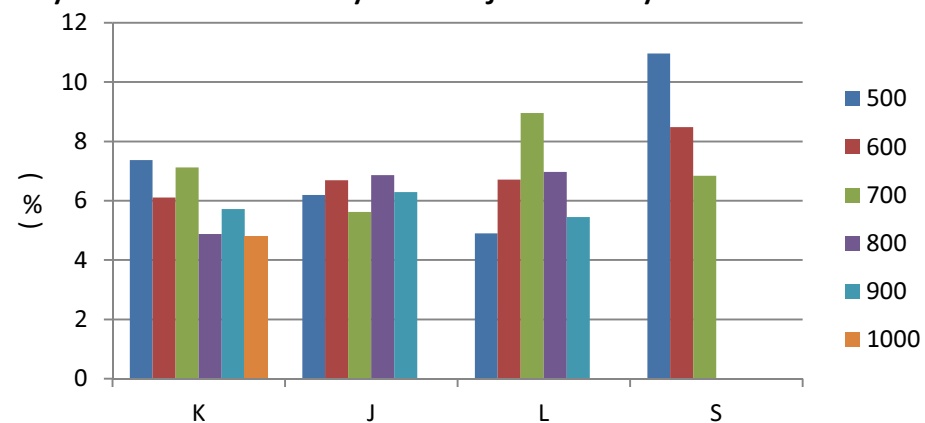

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

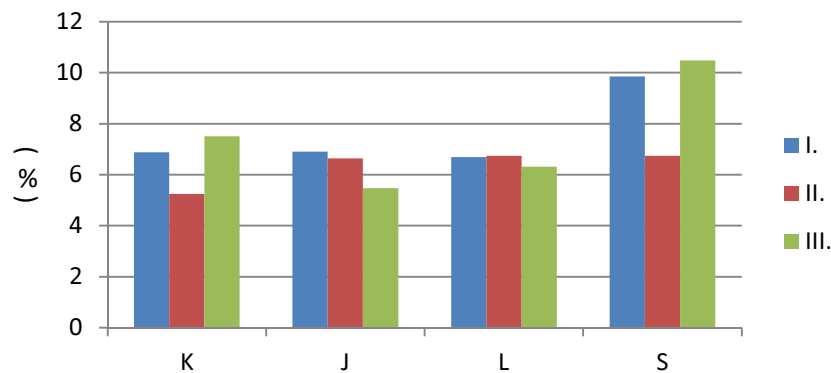
Defoliace břízy v různé věkové třídě

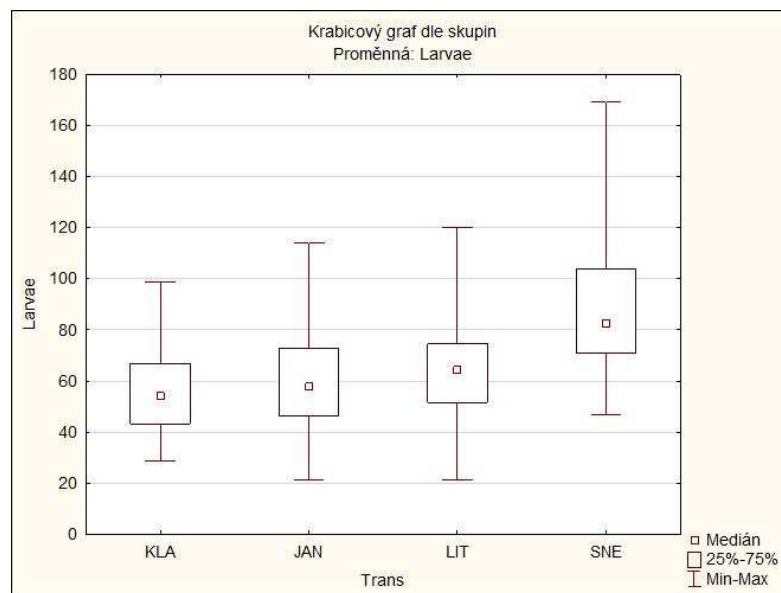
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

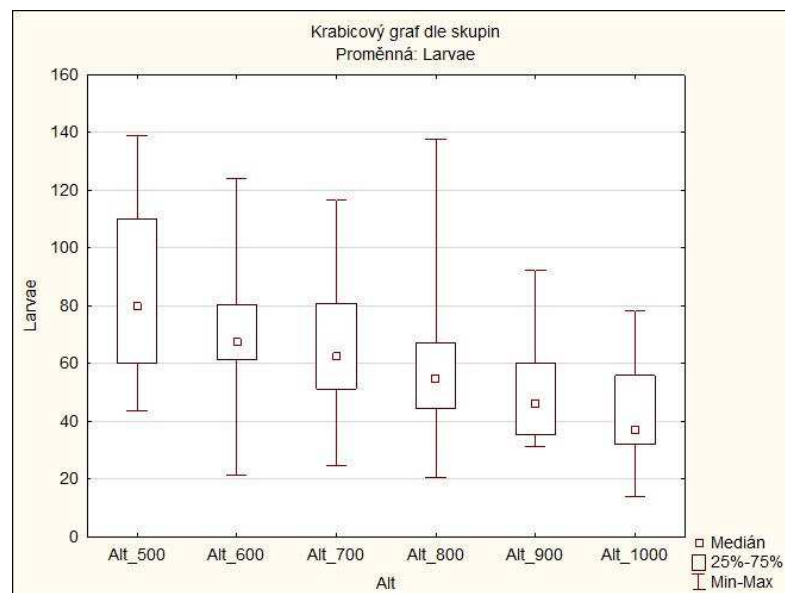
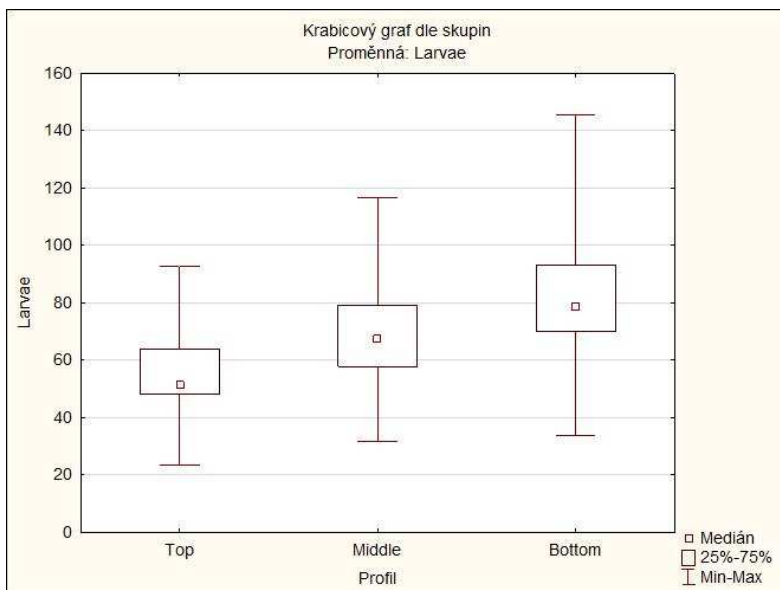
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test) - jarní a letní aspekt

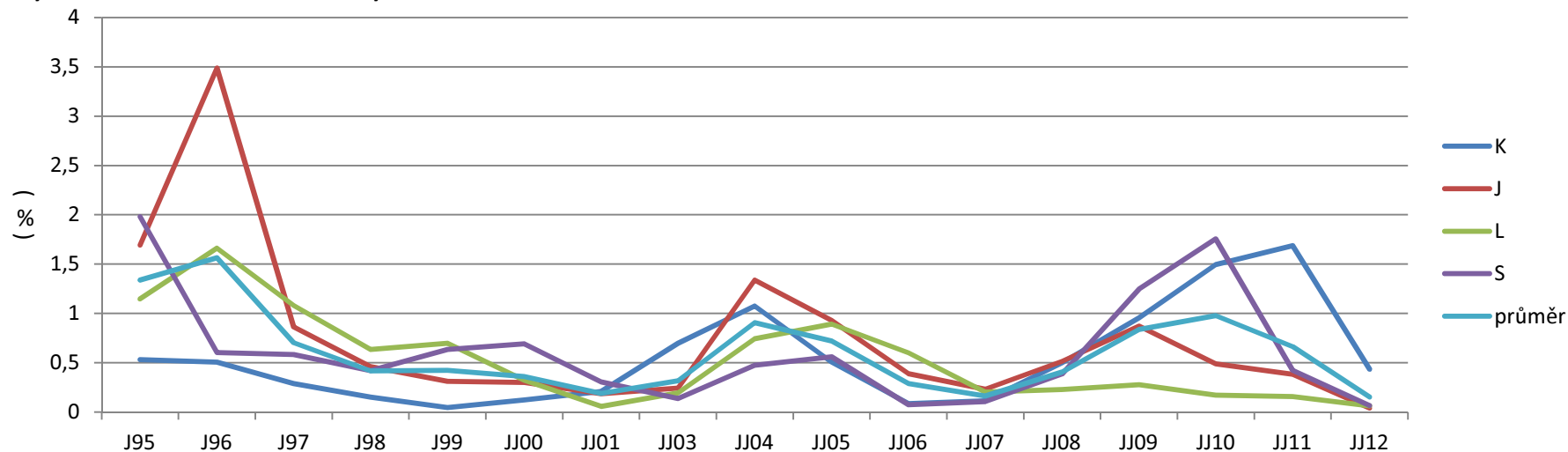
Zastoupení volně žijících housenek v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test) - jarní a letní aspekt

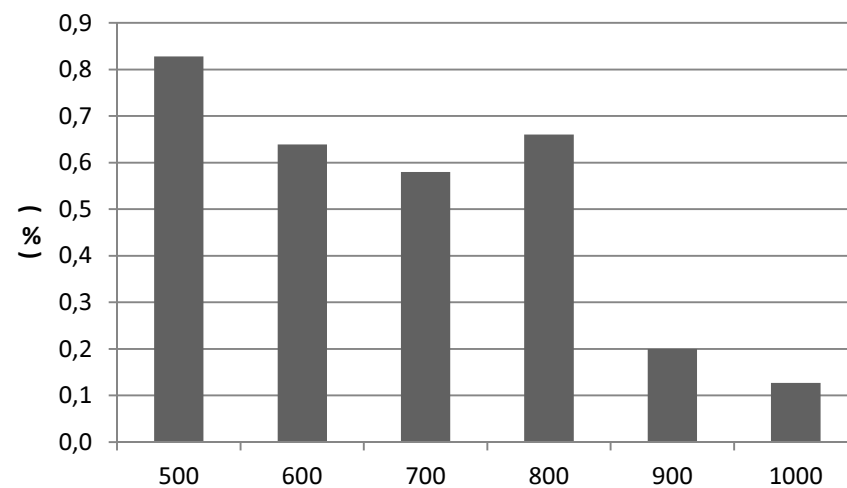
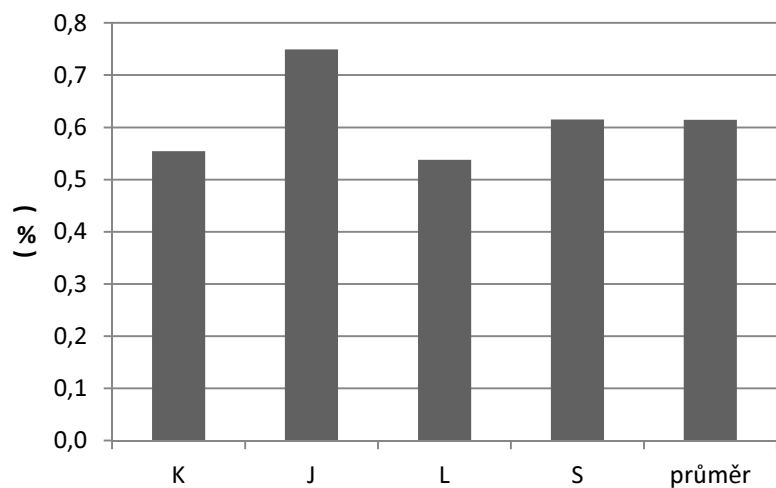
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test) - jarní a letní aspekt

DYNAMIKA VÝVOJE STUPNĚ DEFOLIACE BŘÍZY *COLEPHORA SERRATELLA* – JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

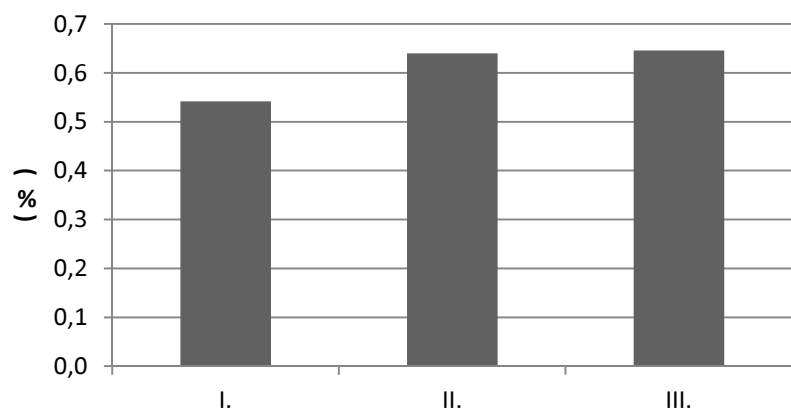
Průměrná defoliace břízy dle transektů

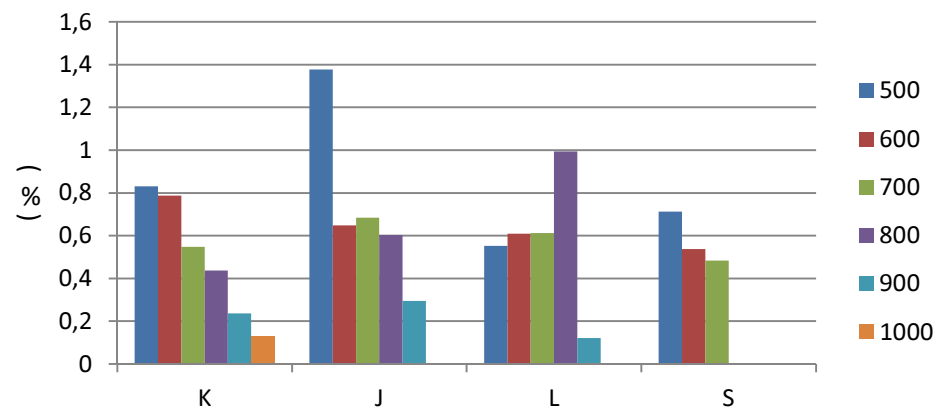
Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

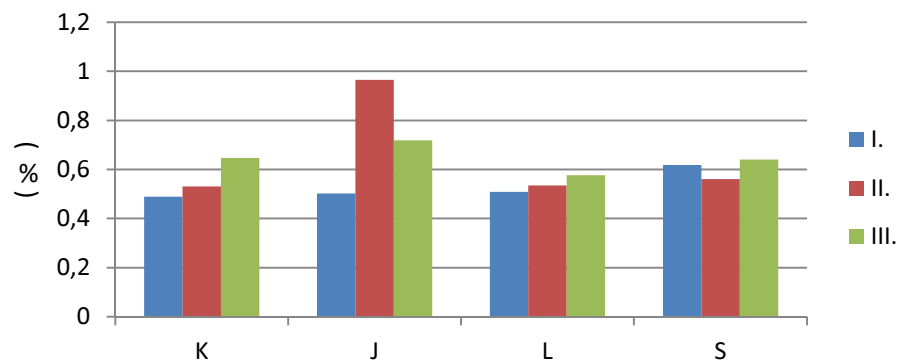
Defoliace břízy v různé věkové třídě

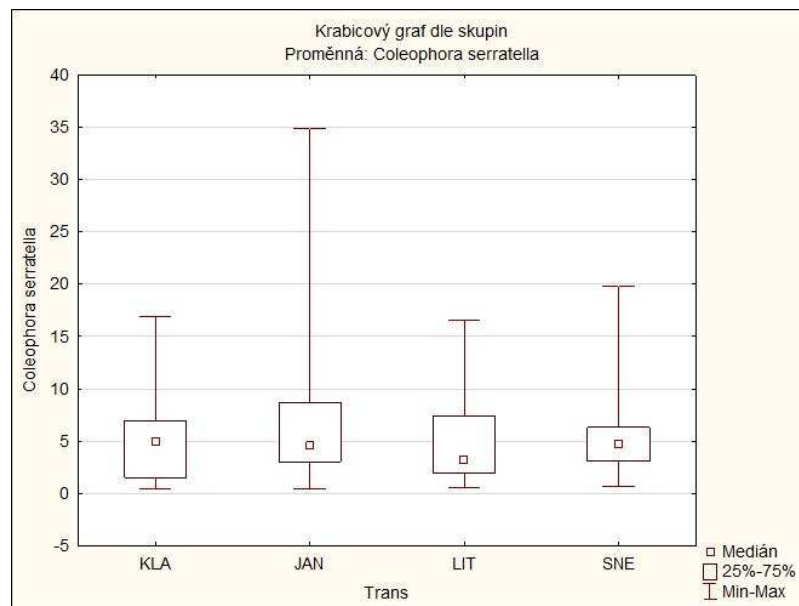
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

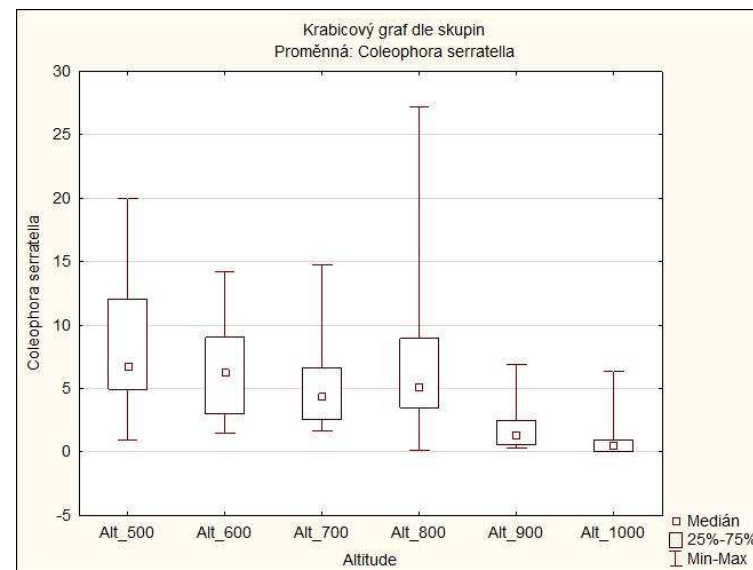
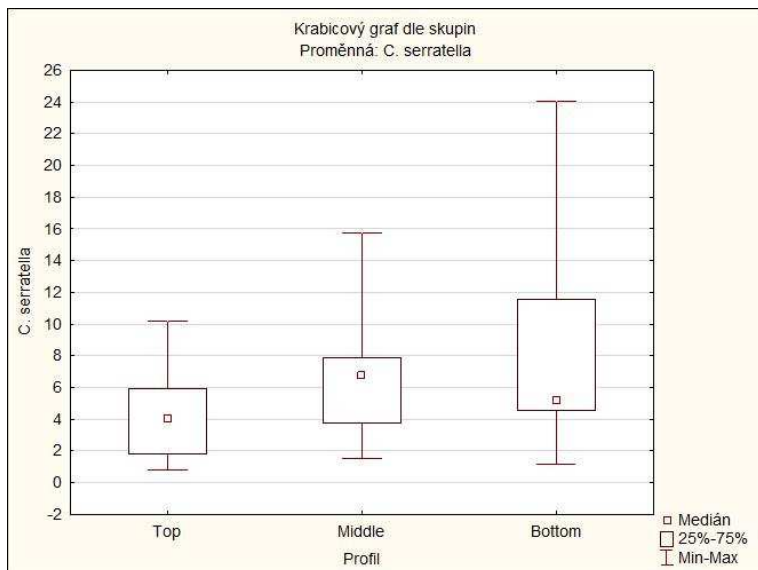
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test)

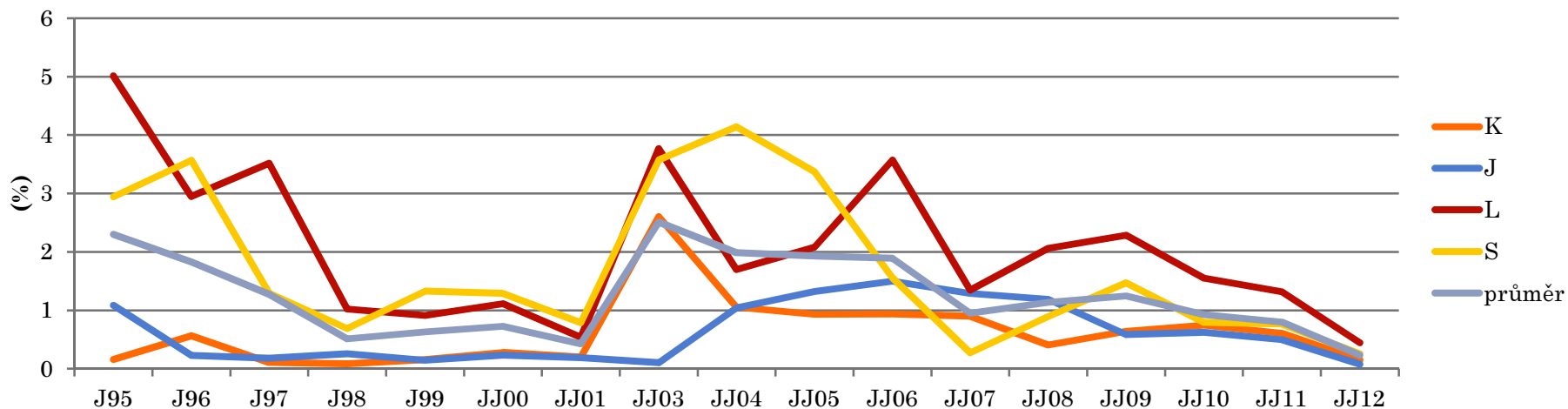
Zastoupení *Coleophora serratella* v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test)

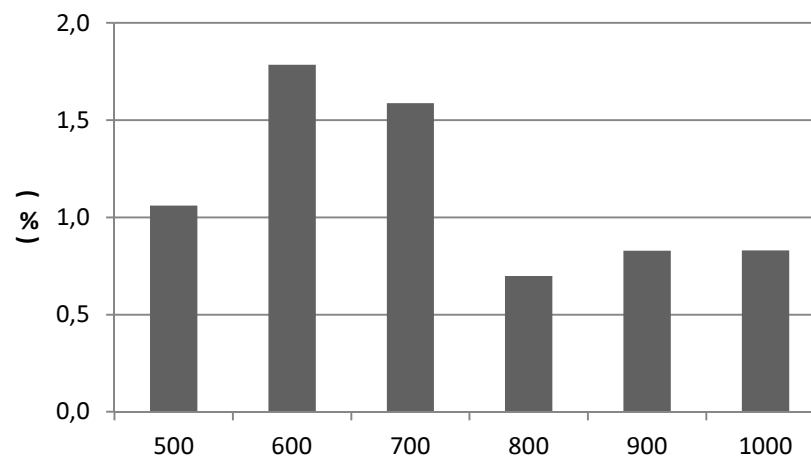
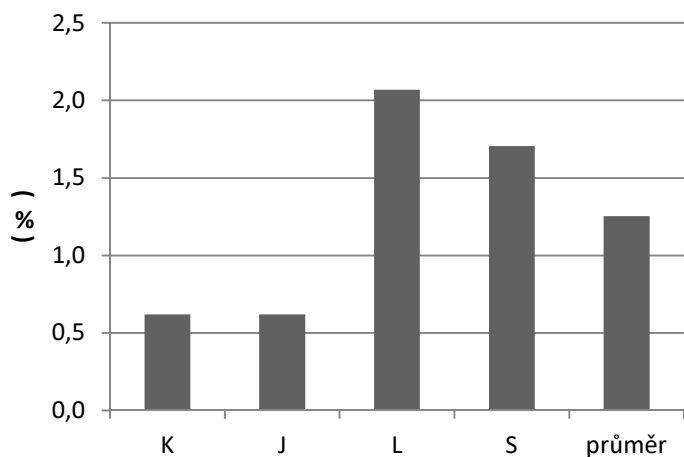
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test)

DYNAMIKA VÝVOJE DEFOLIACE BŘÍZY *ERIOCRANIA SP.* – JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

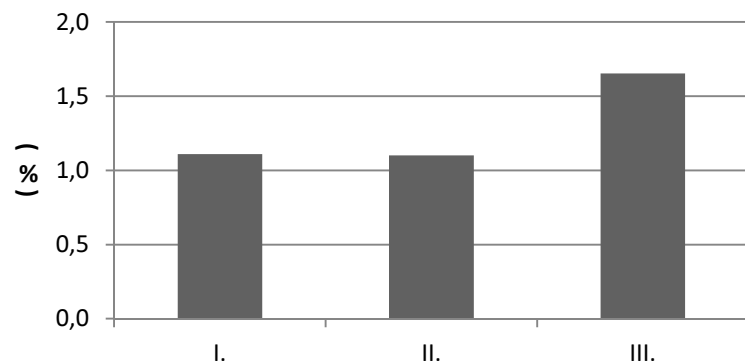

Průměrná defoliace břízy dle transektů

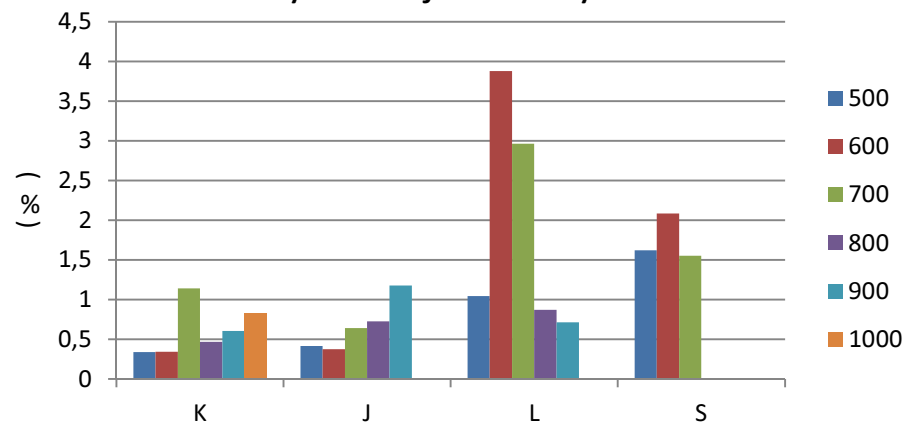

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

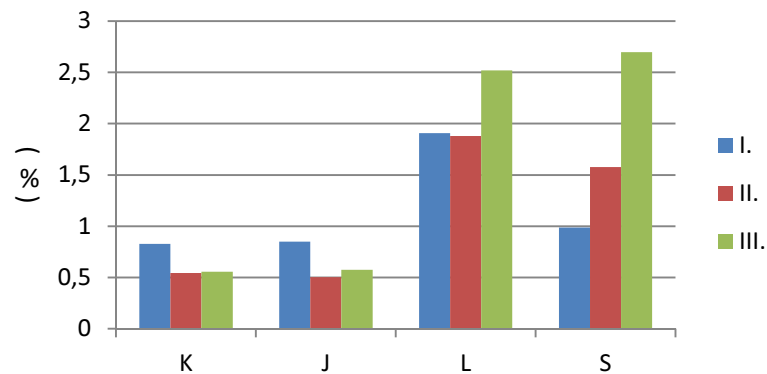
Defoliace břízy v různé věkové třídě

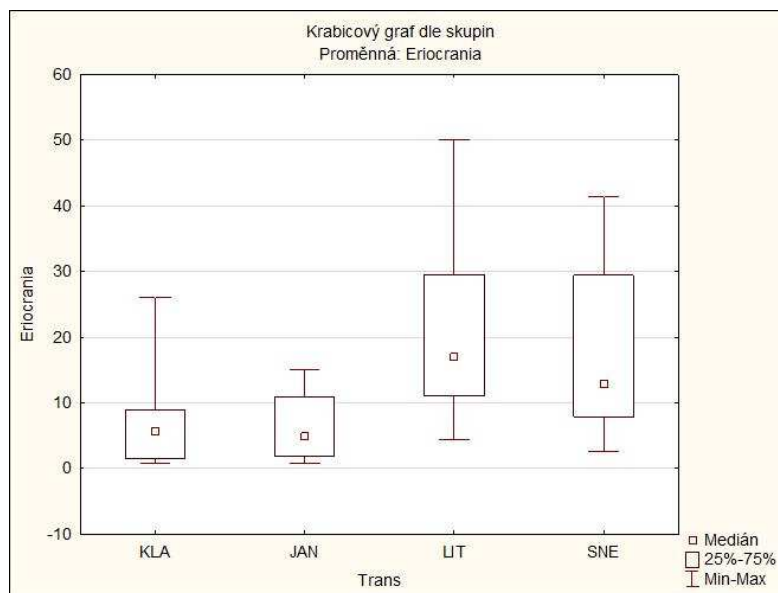
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

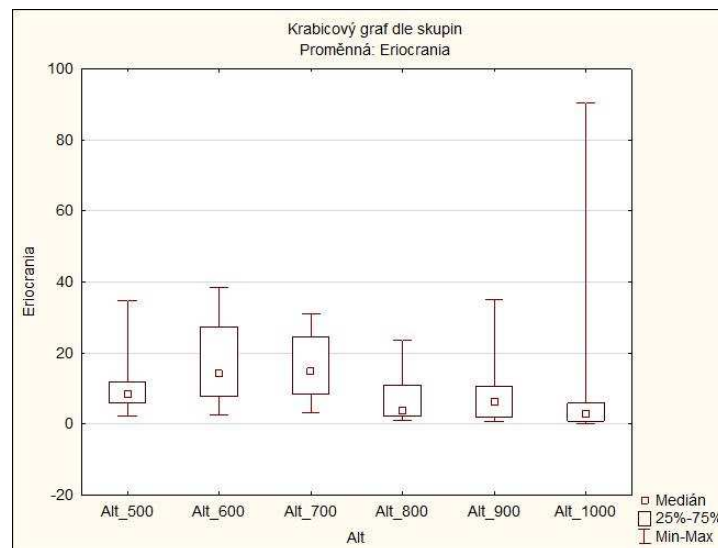
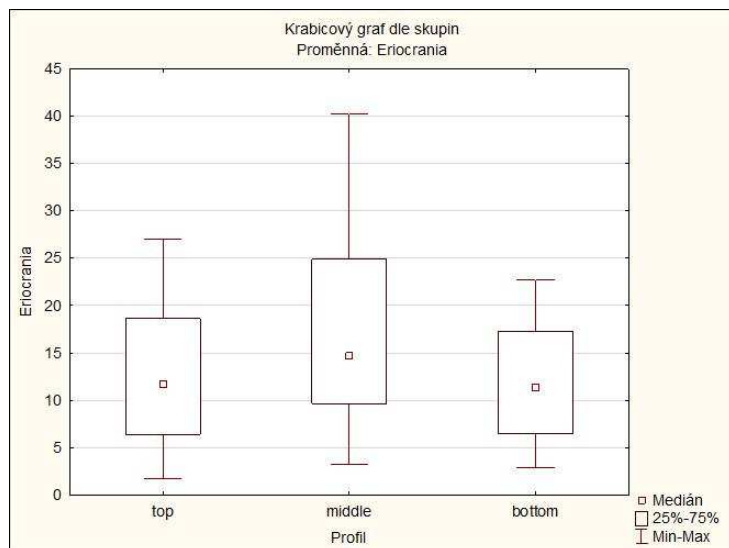
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test)

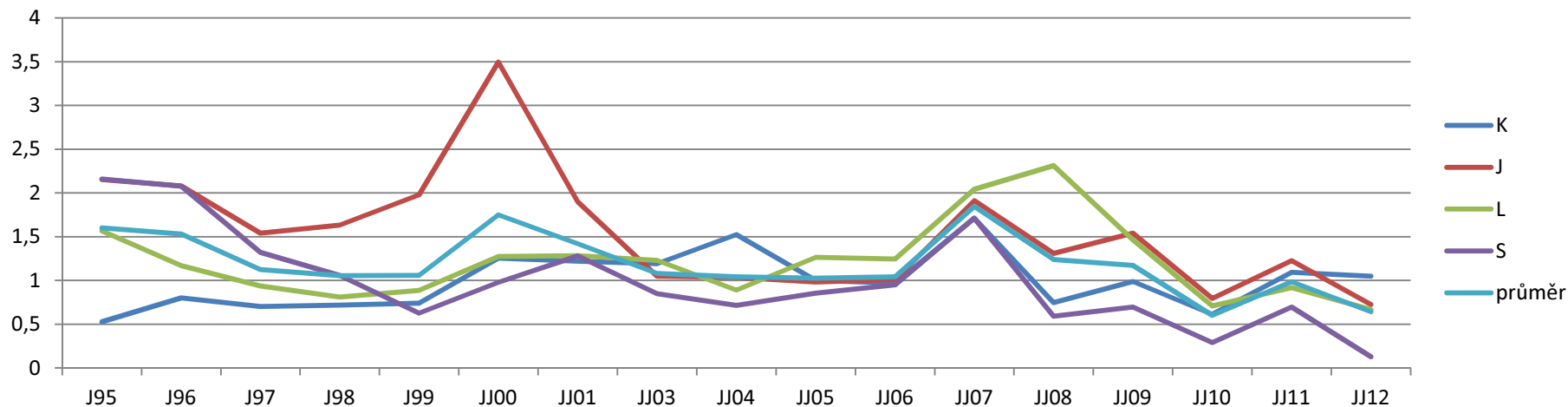
Zastoupení *Eriocrania* sp. v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test)

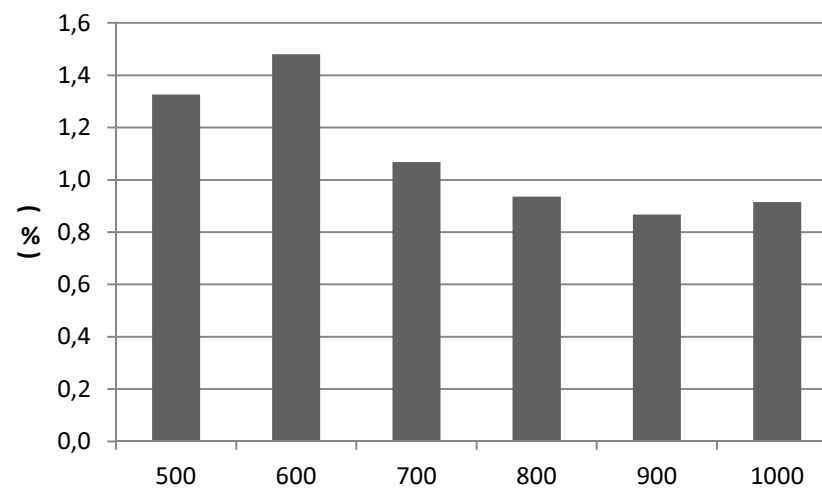
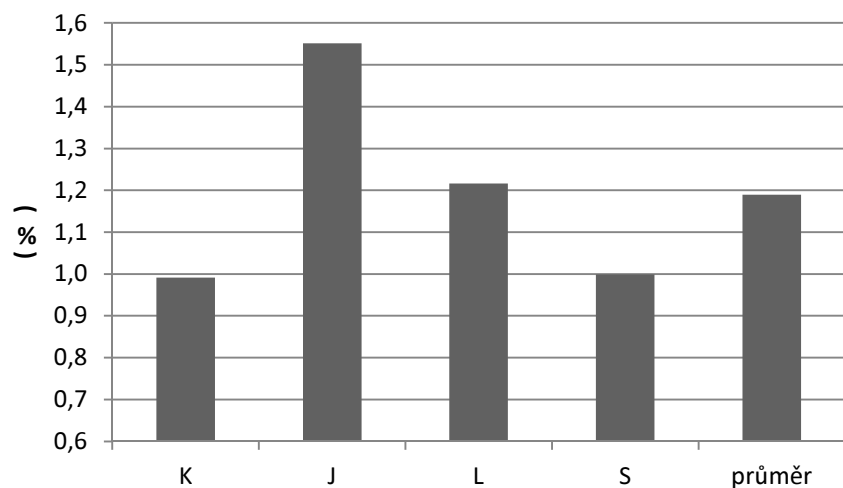
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test)

DYNAMIKA VÝVOJE DEFOLIACE BŘÍZY NOSATCOVITÝCH– JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

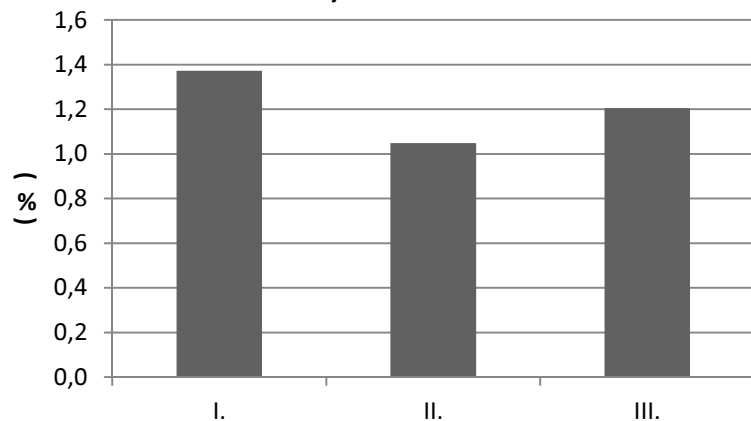

Průměrná defoliace břízy dle transektů

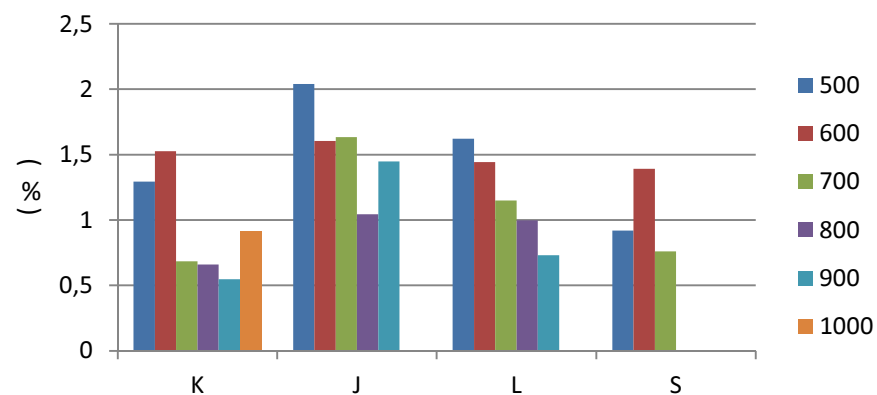

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

Defoliace břízy v různé věkové třídě

Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

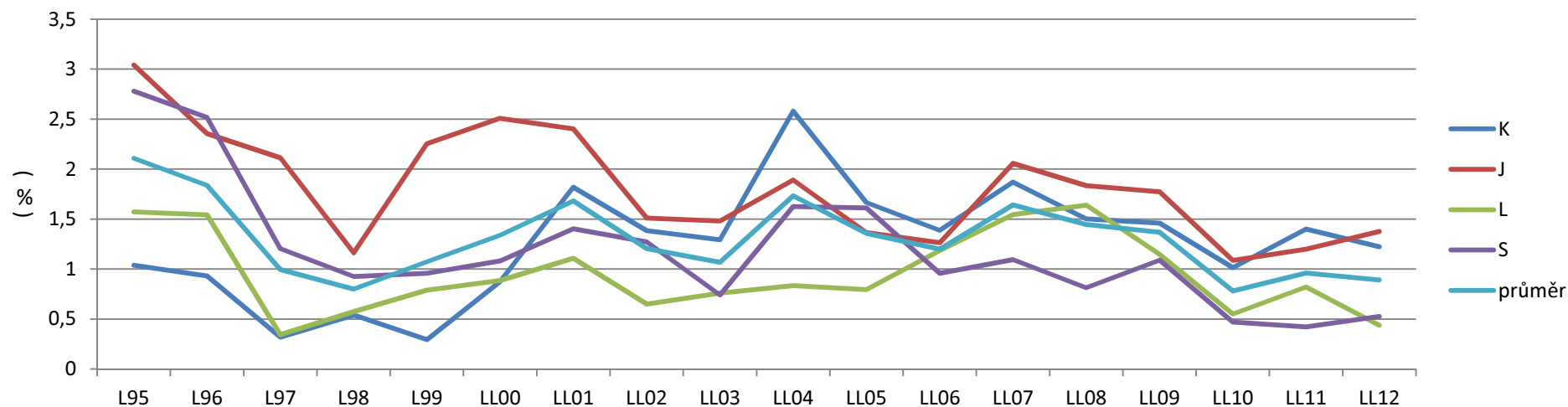

Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

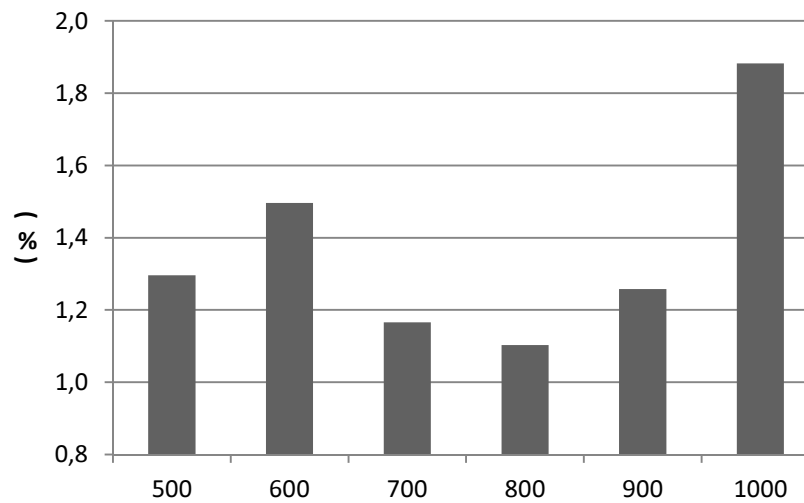
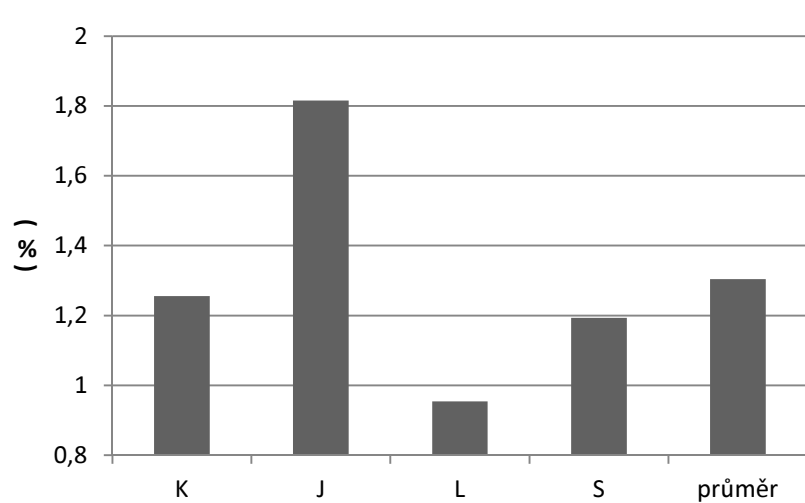

DYNAMIKA VÝVOJE DEFOLIACE BŘÍZY NOSATCOVITÝCH – LETNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

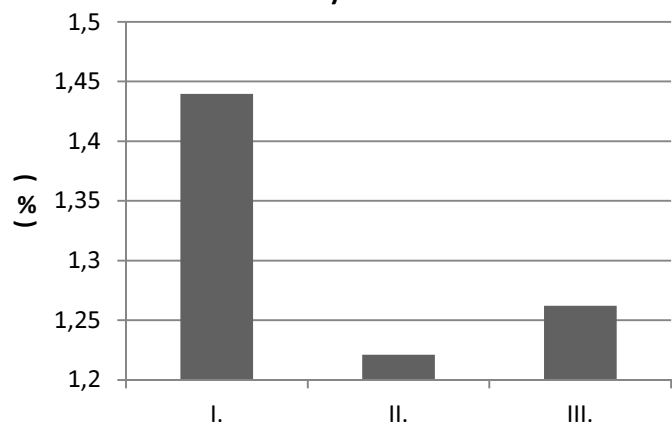
Průměrná defoliace břízy dle transektů

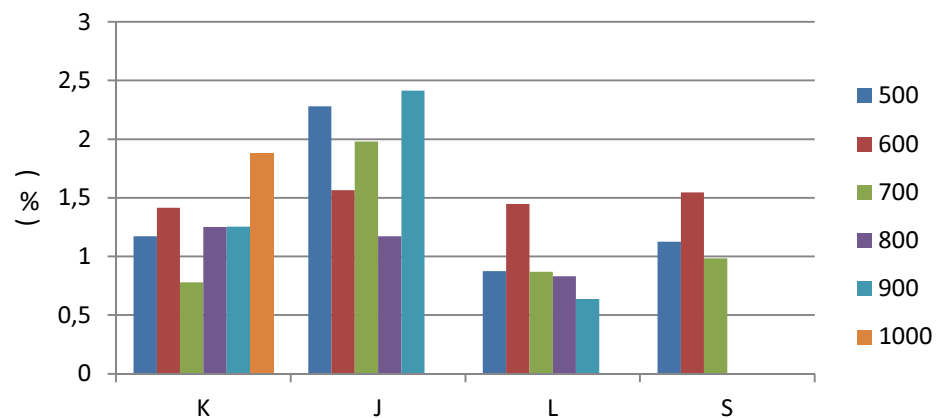
Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

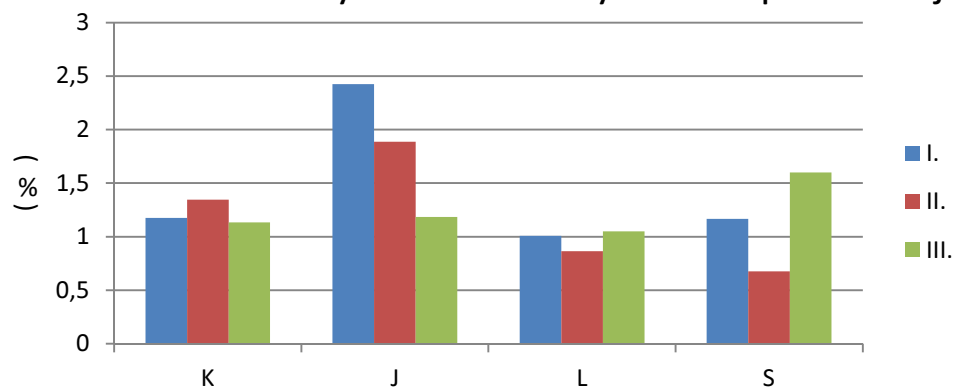
Defoliace břízy v různé věkové třídě

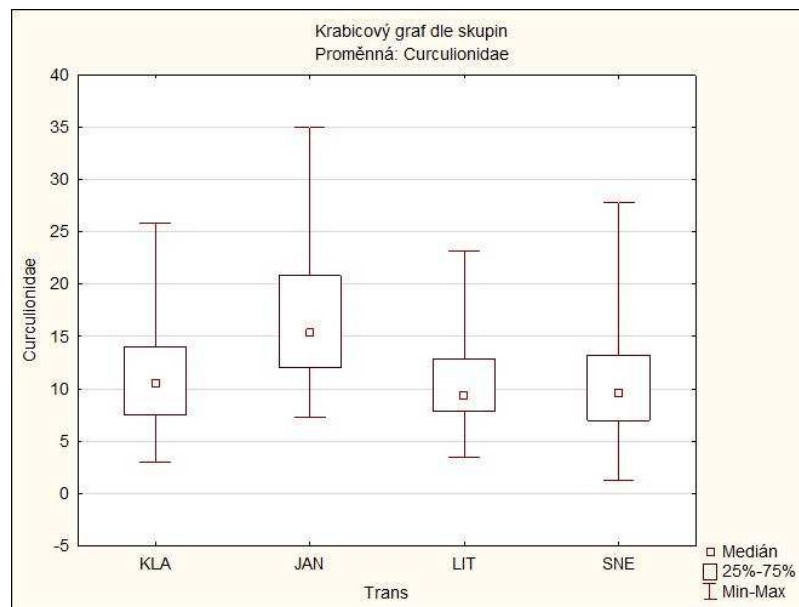
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

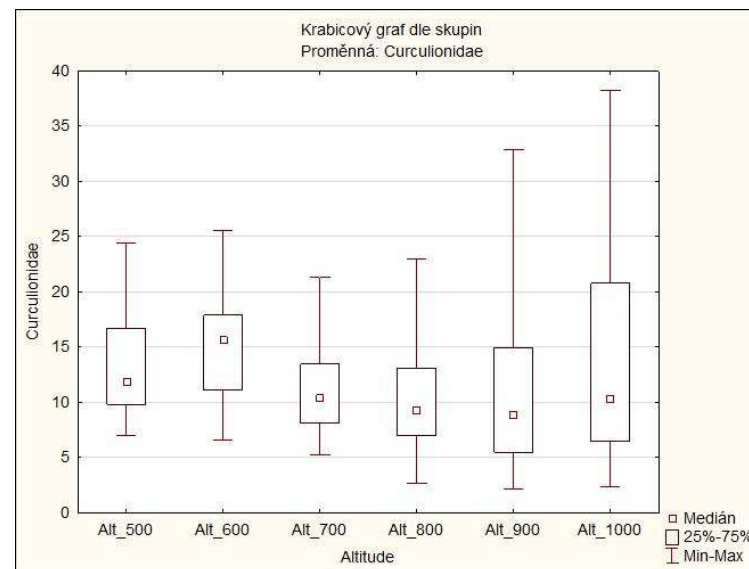
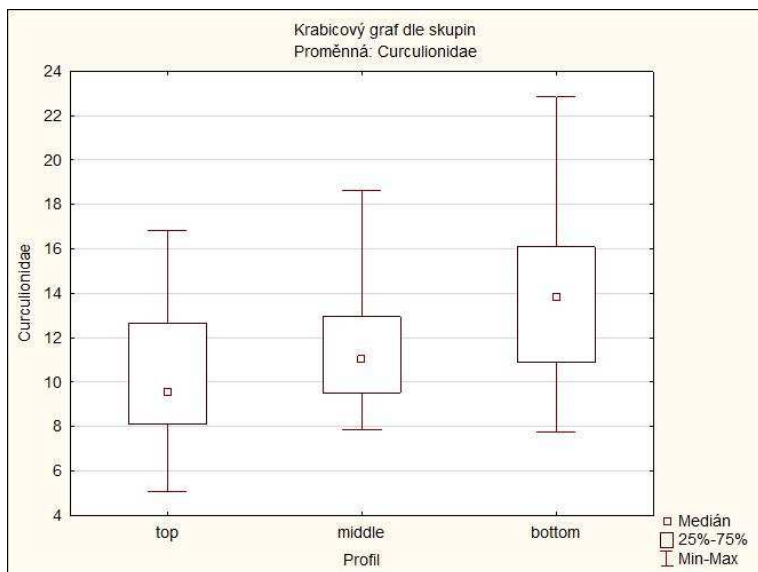
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

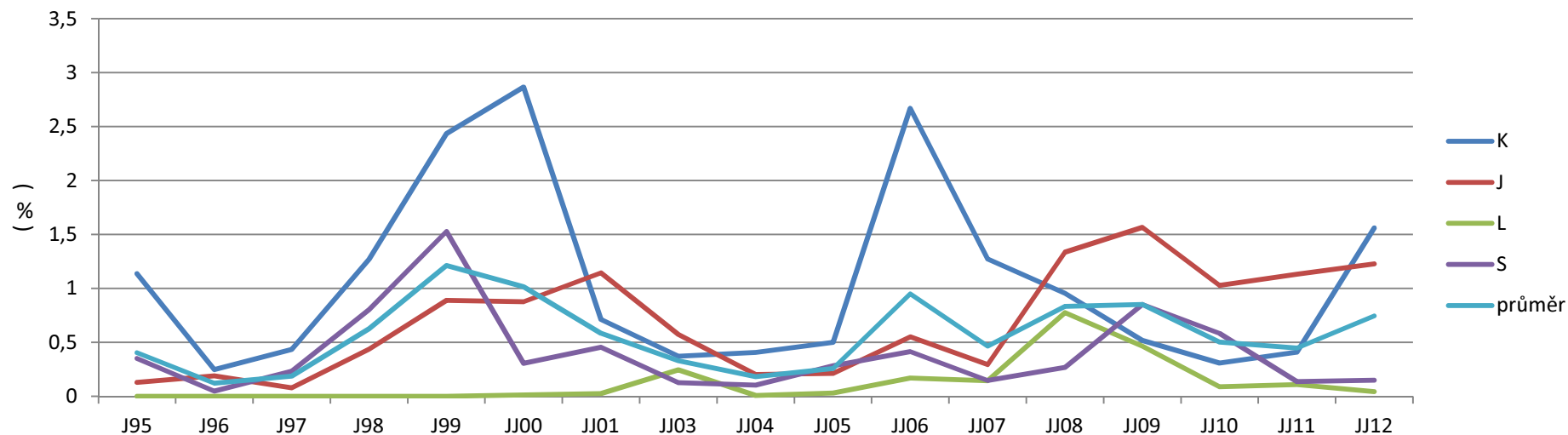
Zastoupení nosatcovitých v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

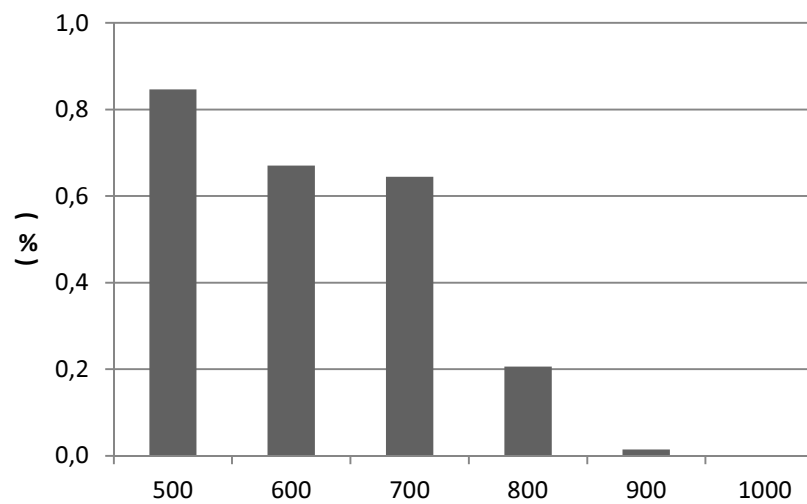
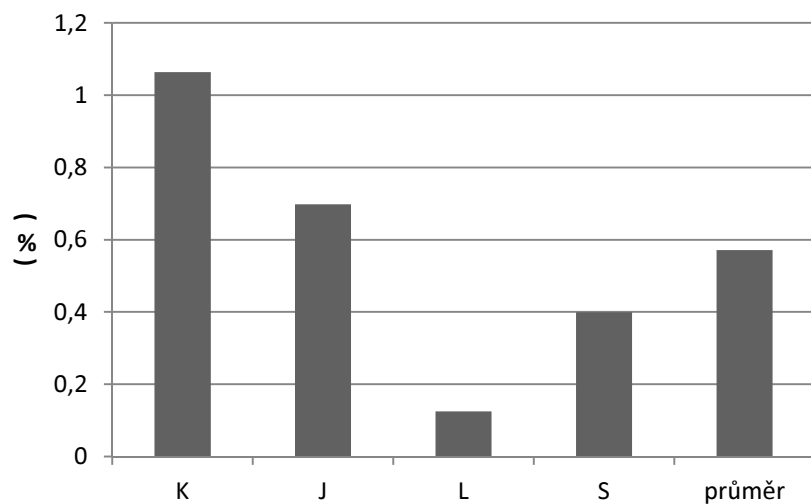
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

DYNAMIKA VÝVOJE NAPADENÍ LISTŮ BŘÍZY *ACERIA RUDIS* – JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

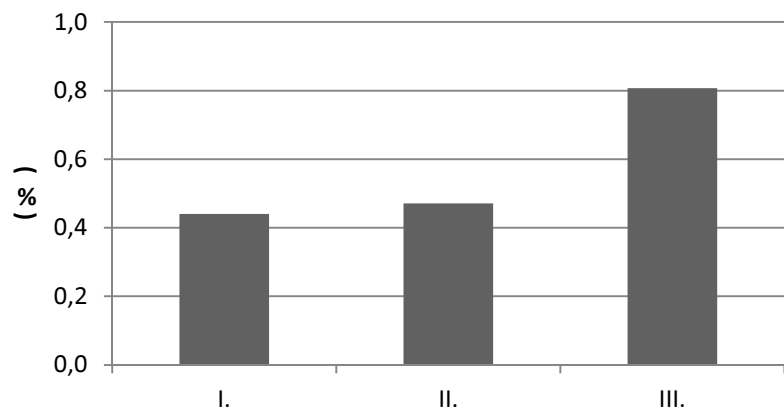

Průměrná defoliace břízy dle transektů

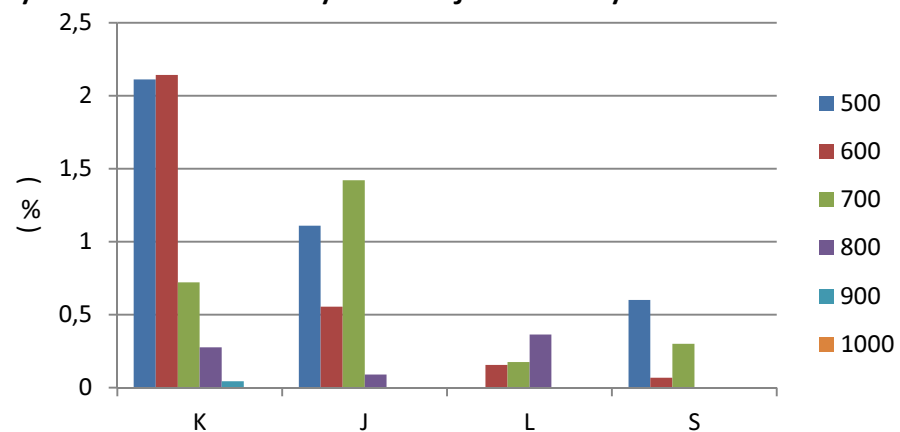

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

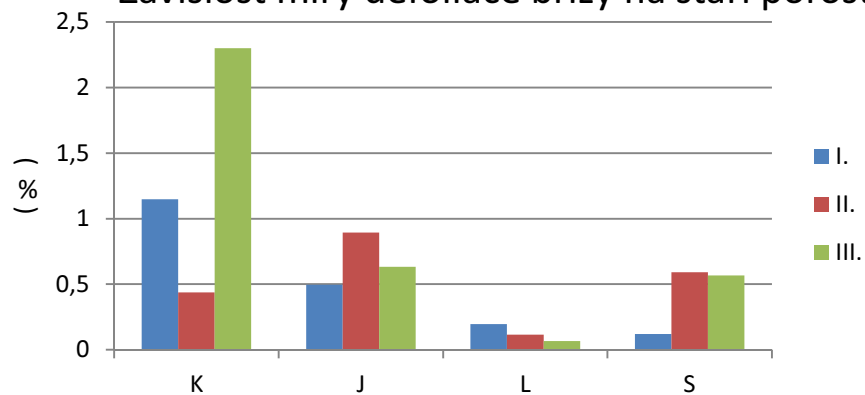
Defoliace břízy v různé věkové třídě

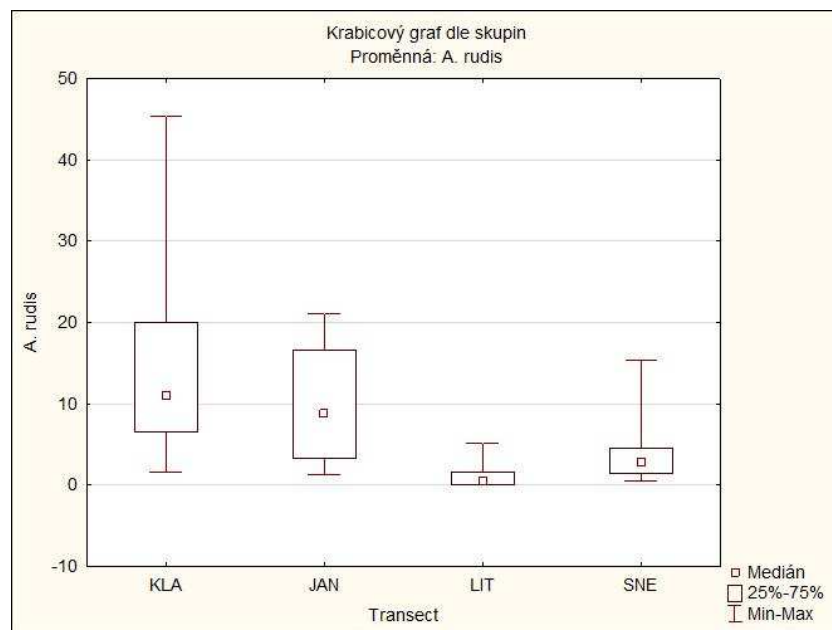
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

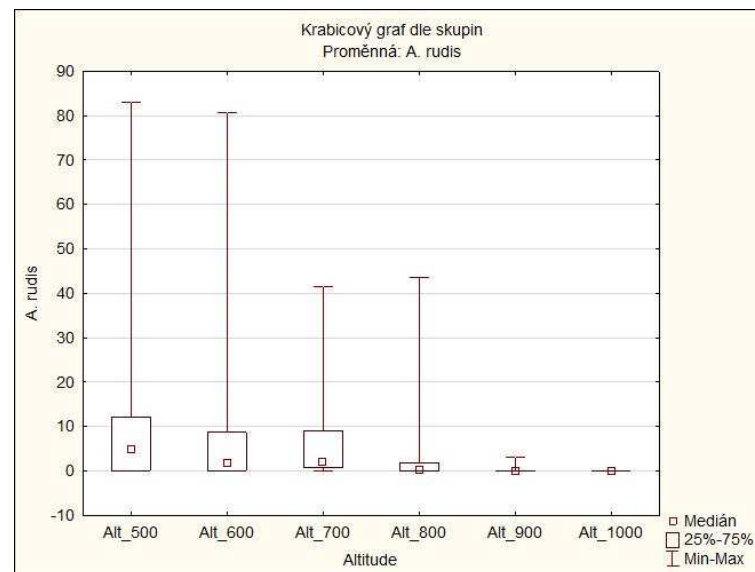
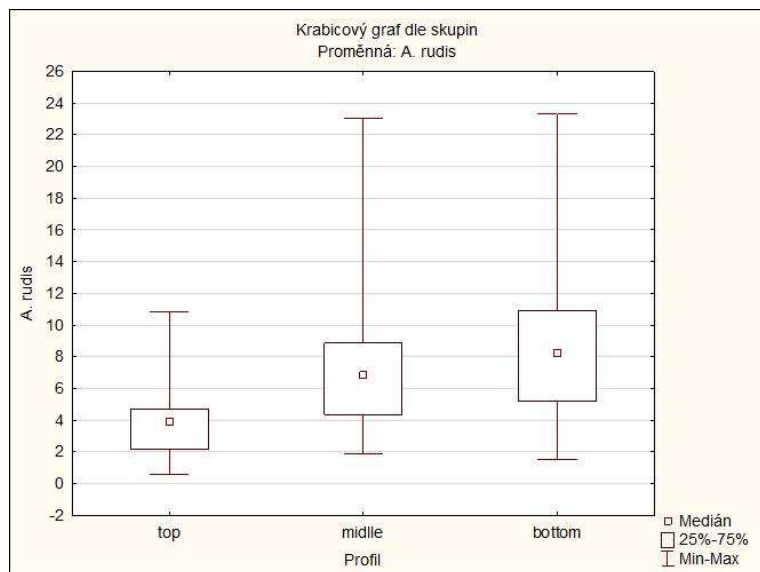
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test)

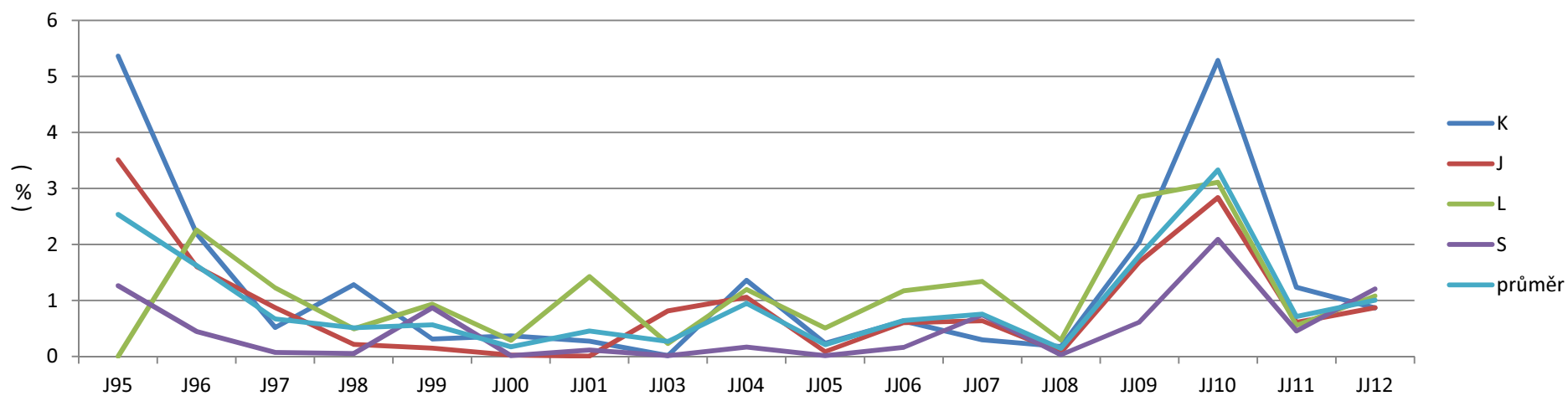
Zastoupení *Aceria rudis* v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test)

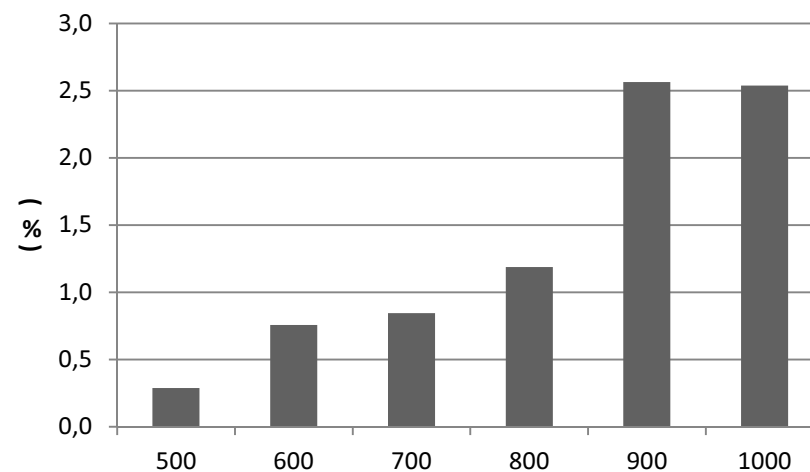
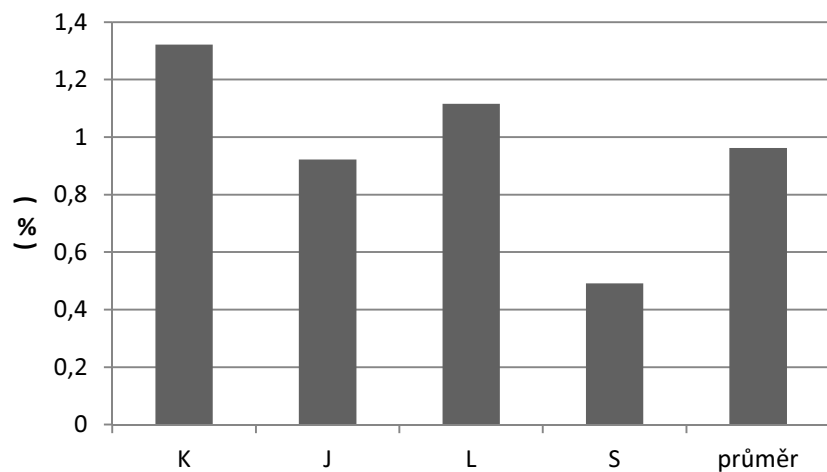
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test)

DYNAMIKA VÝVOJE ROZPADU LISTŮ BŘÍZY JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

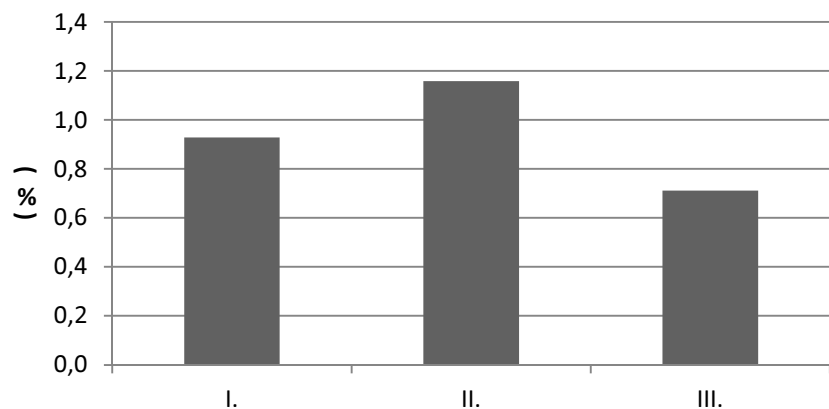

Průměrná defoliace břízy dle transektů

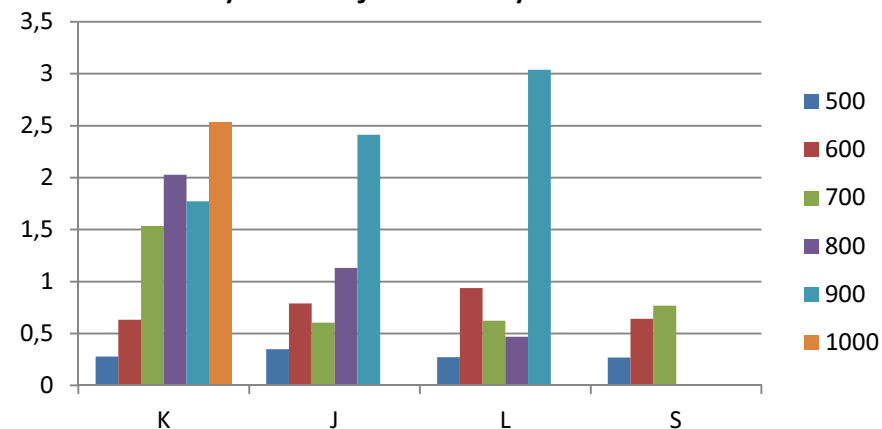

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

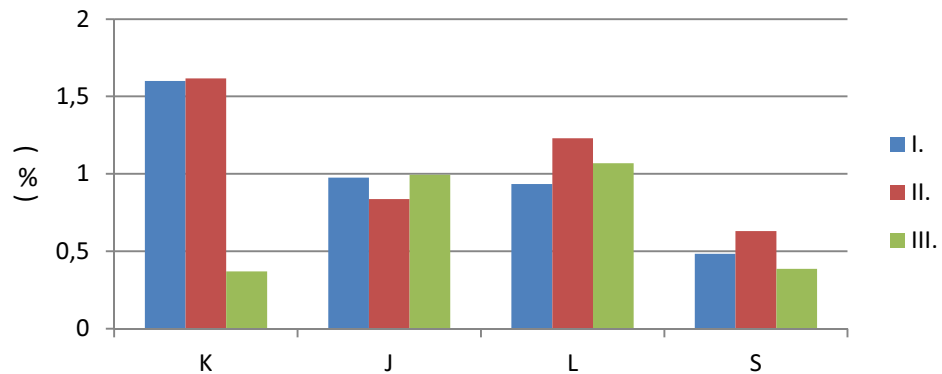
Defoliace břízy v různé věkové třídě

Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

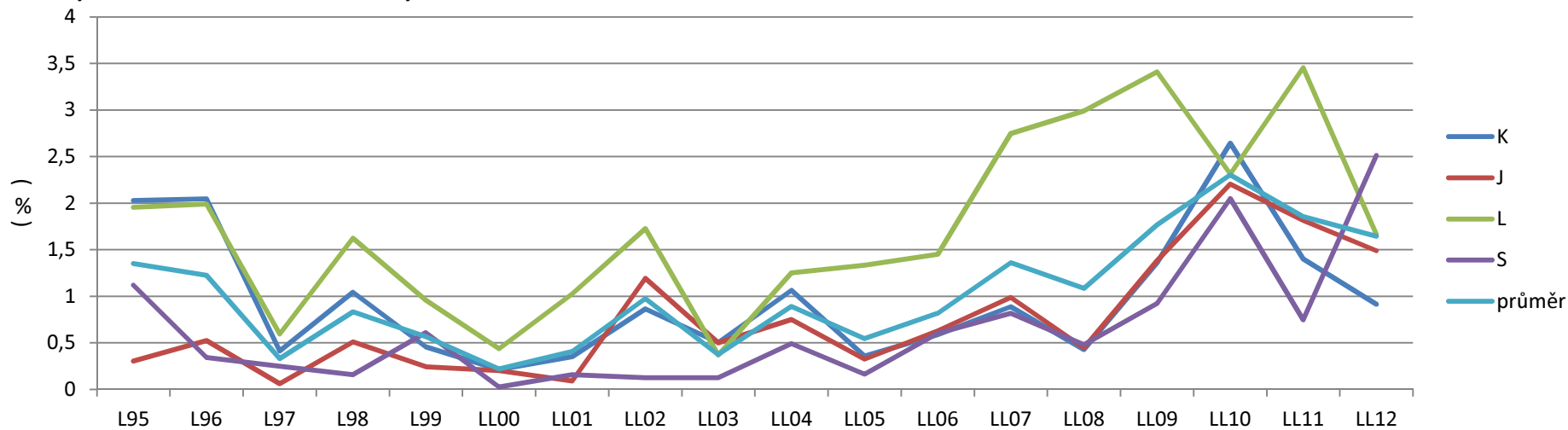

Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

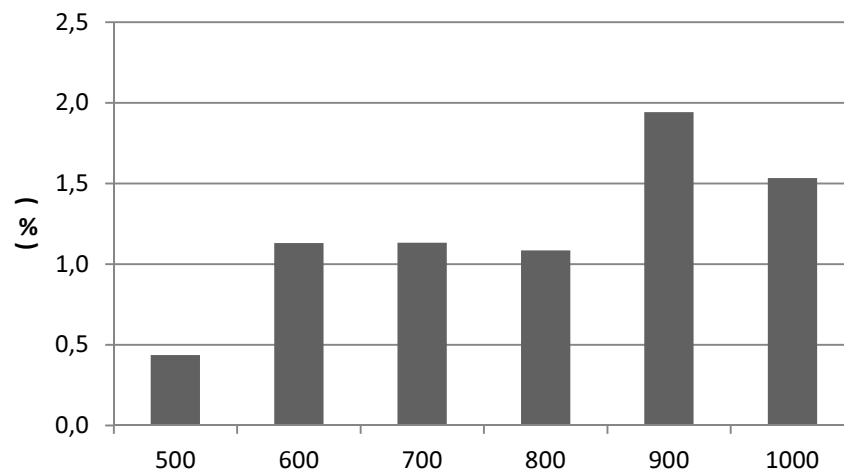
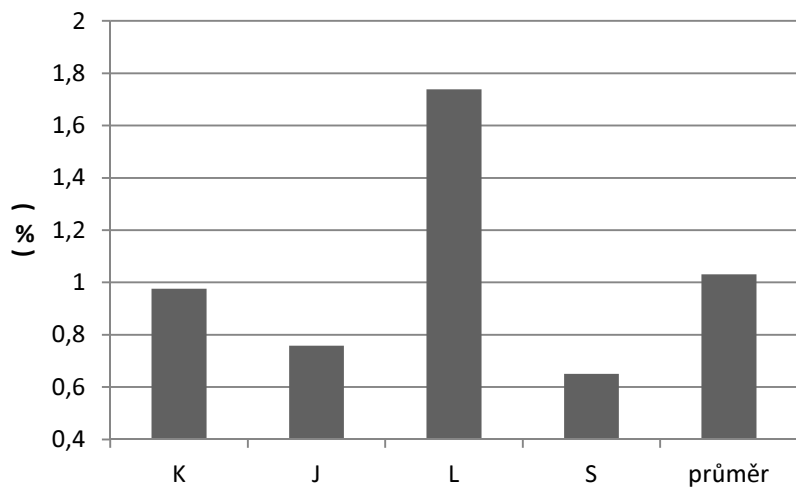

DYNAMIKA VÝVOJE ROZPADU LISTŮ BŘÍZY LETNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

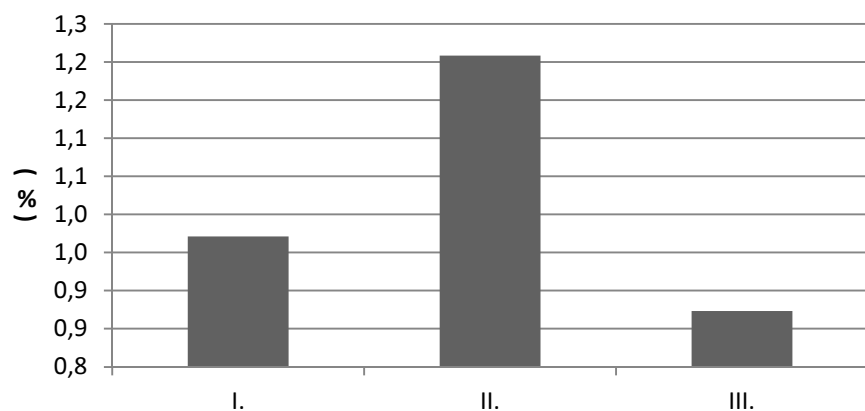
Průměrná defoliace břízy dle transektů

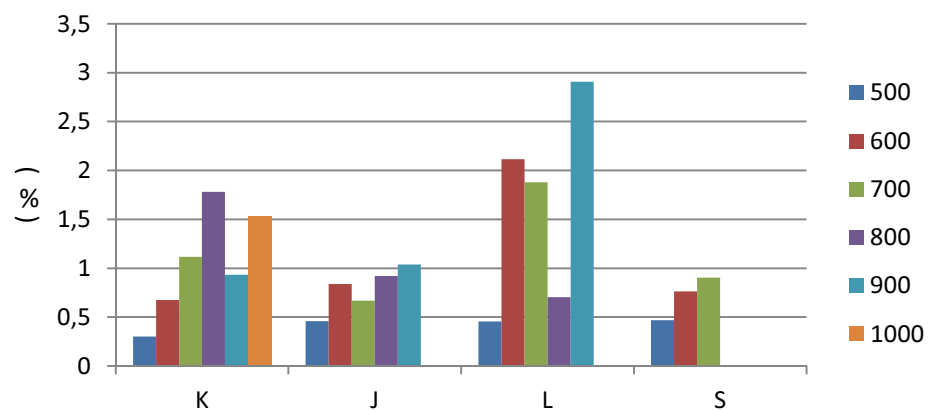
Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

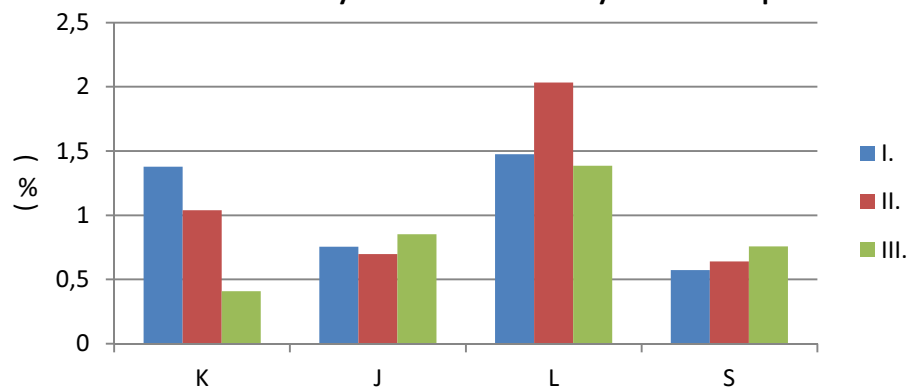
Defoliace břízy v různé věkové třídě

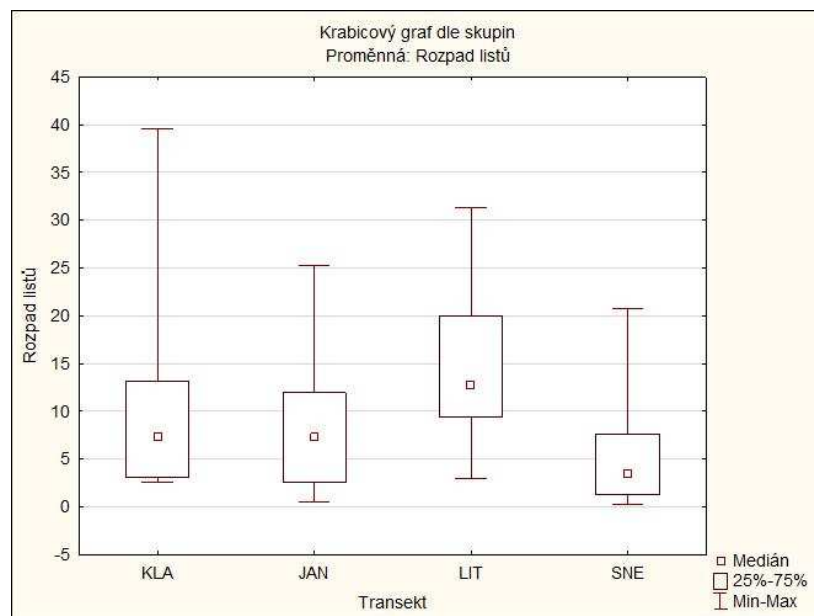
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

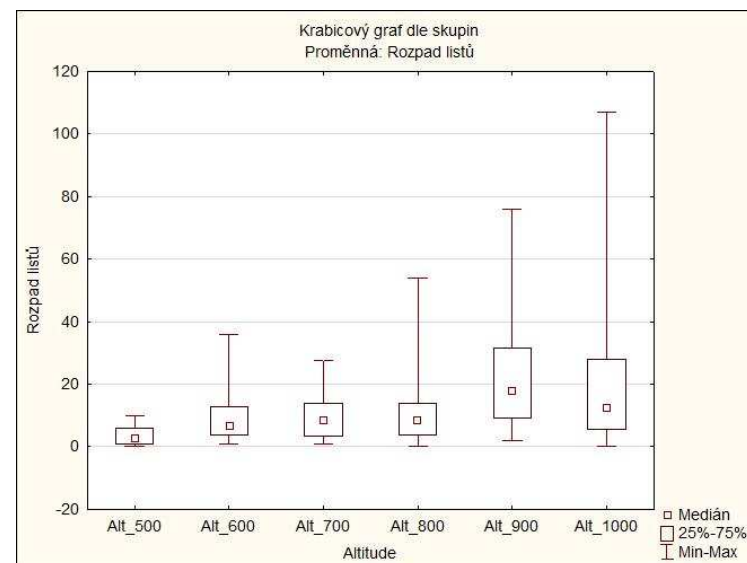
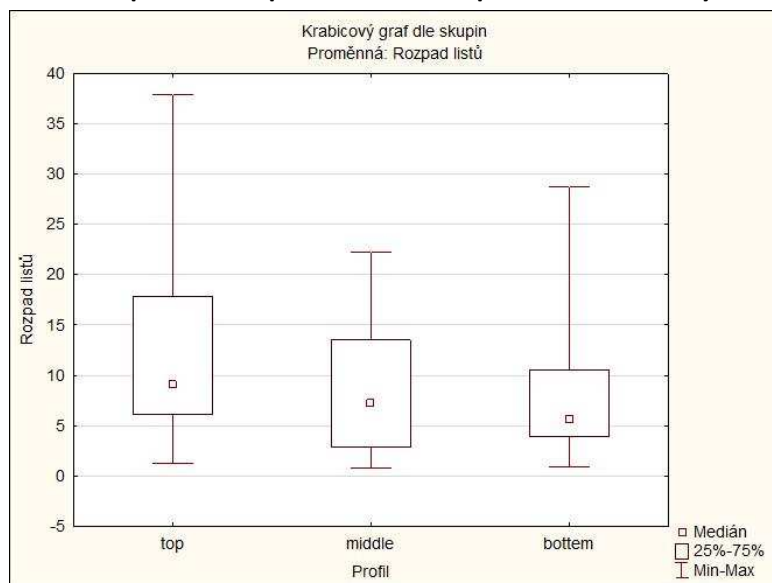
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

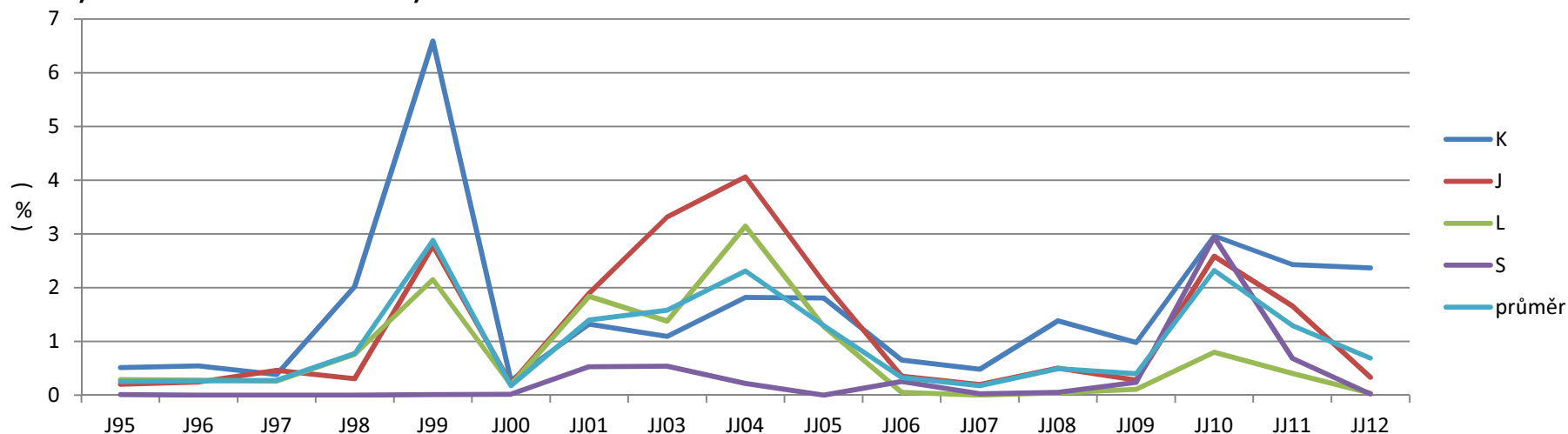
Zastoupení rozpadu listů v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

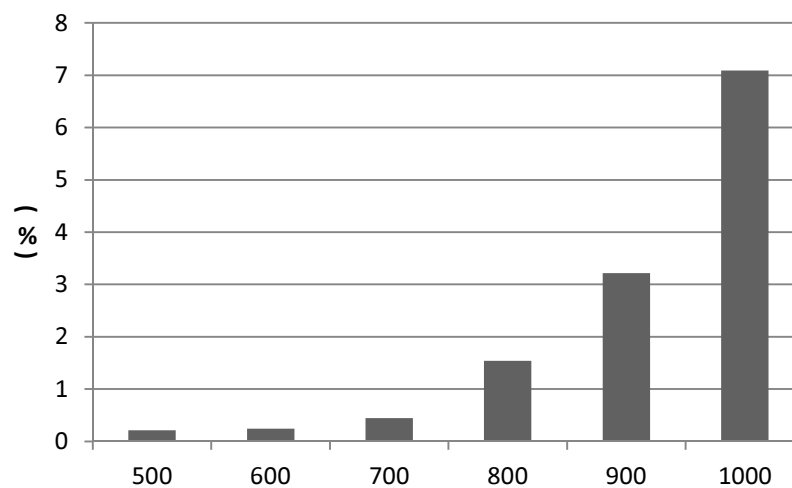
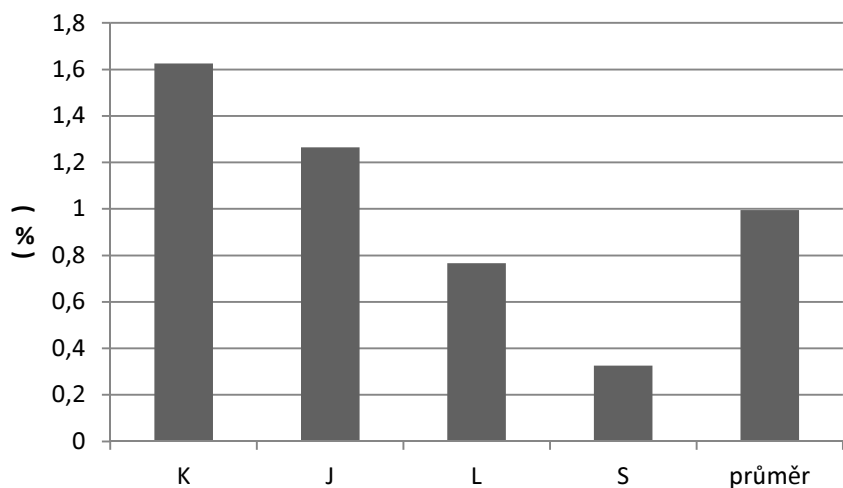
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

DYNAMIKA VÝVOJE NAPADENÍ LISTŮ BŘÍZY DISCULA BETULINA – JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

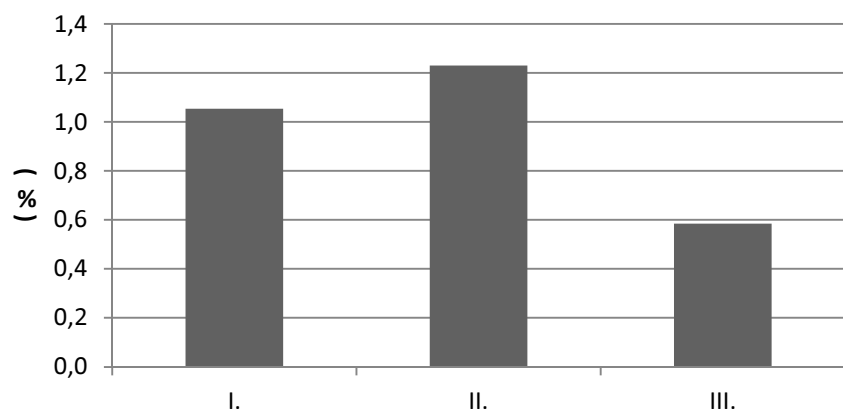

Průměrná defoliace břízy dle transektů

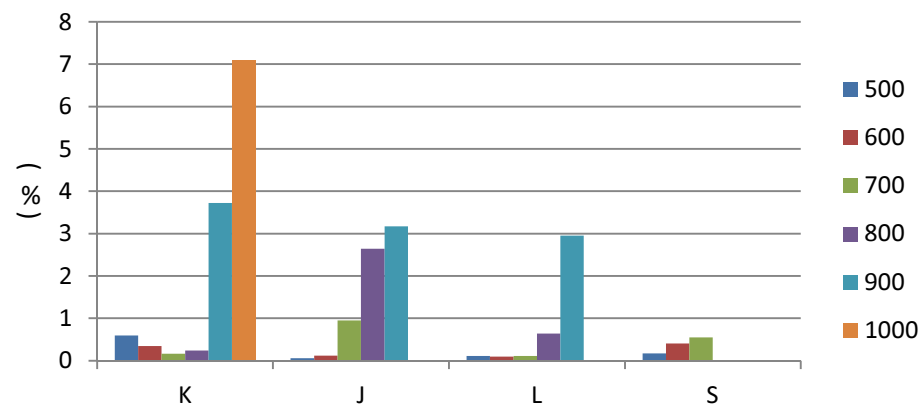

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

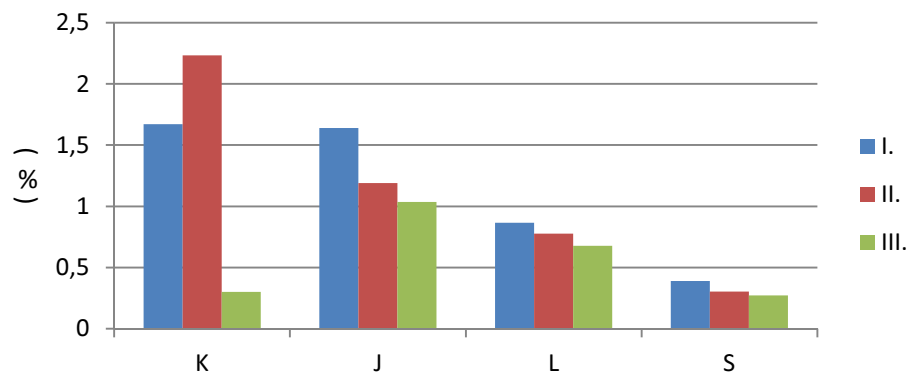
Defoliace břízy v různé věkové třídě

Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

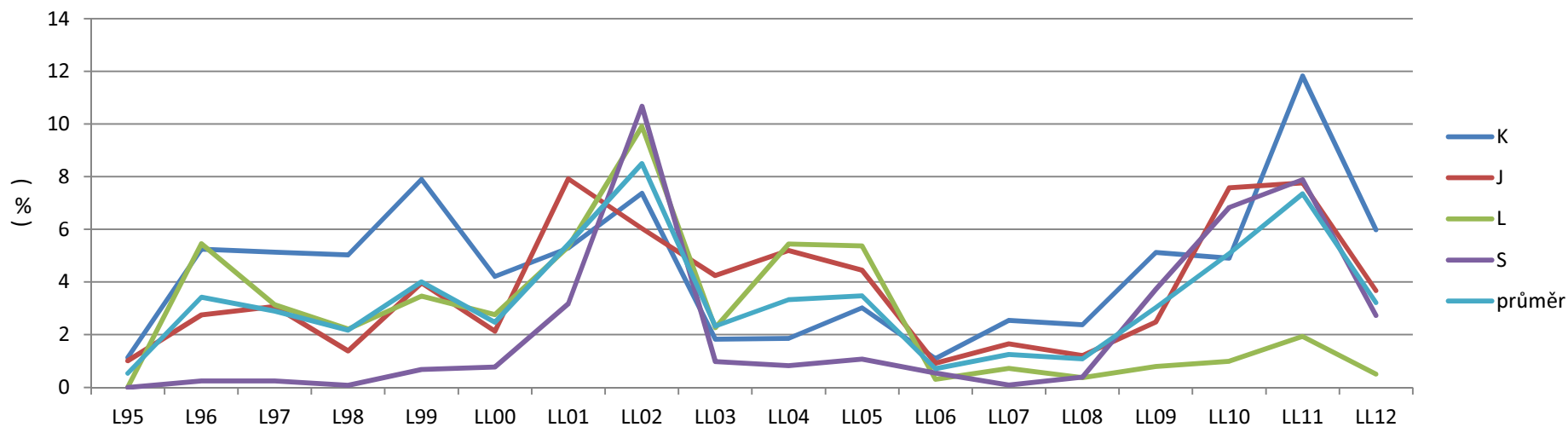

Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

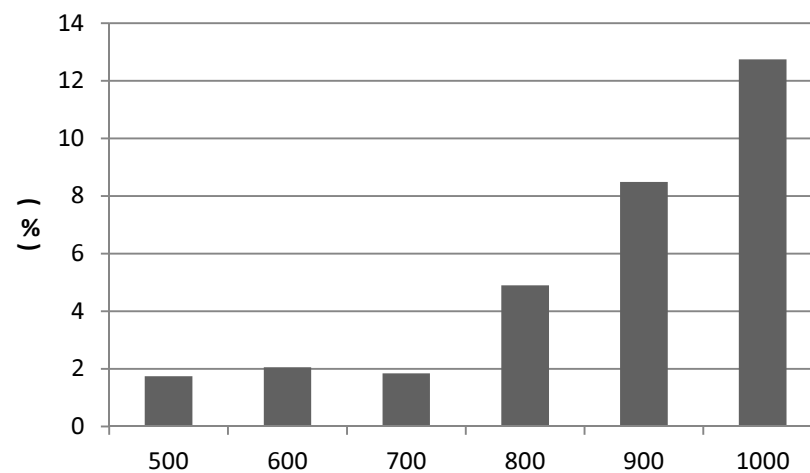
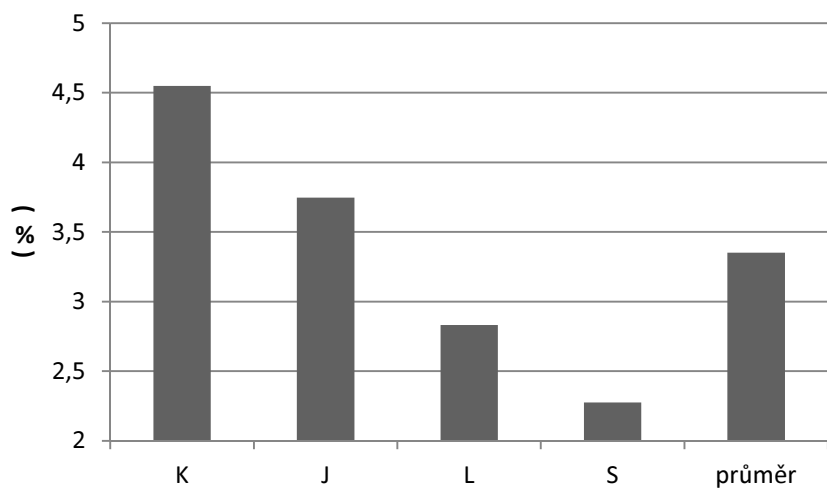

DYNAMIKA VÝVOJE NAPADENÍ LISTŮ BŘÍZY DISCULA BETULINA – LETNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

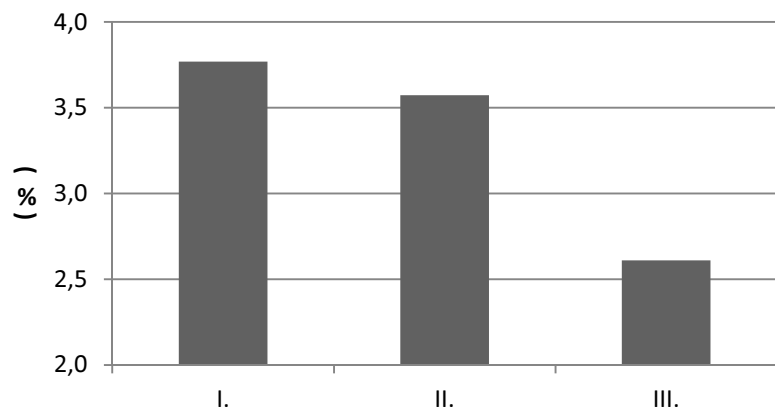

Průměrná defoliace břízy dle transektů

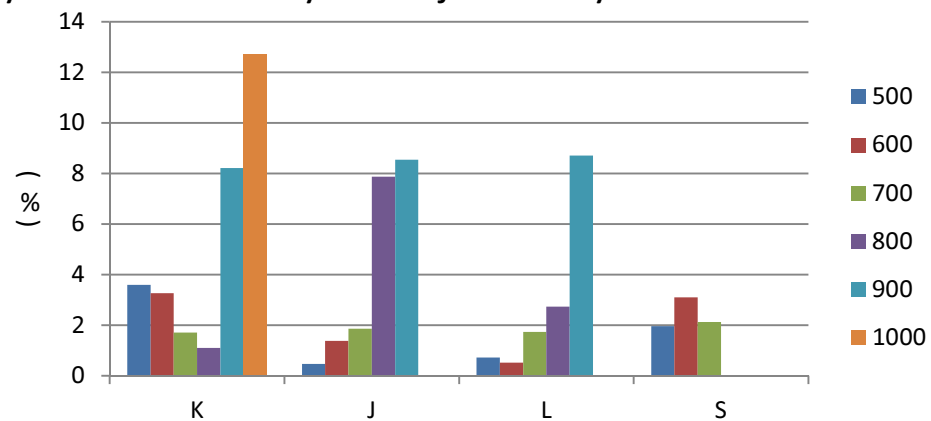

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

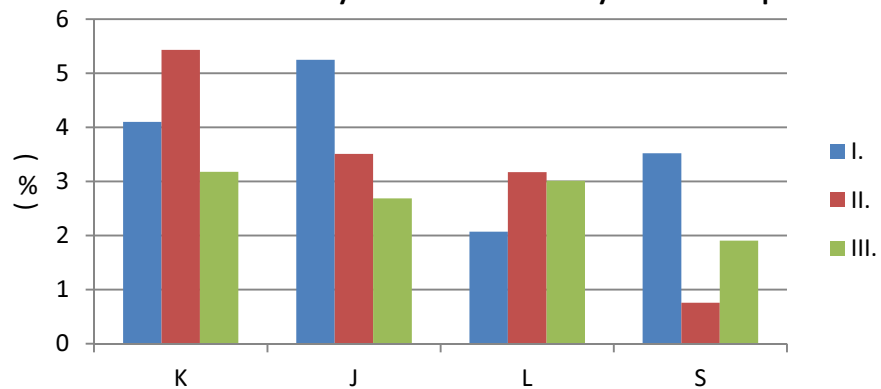
Defoliace břízy v různé věkové třídě

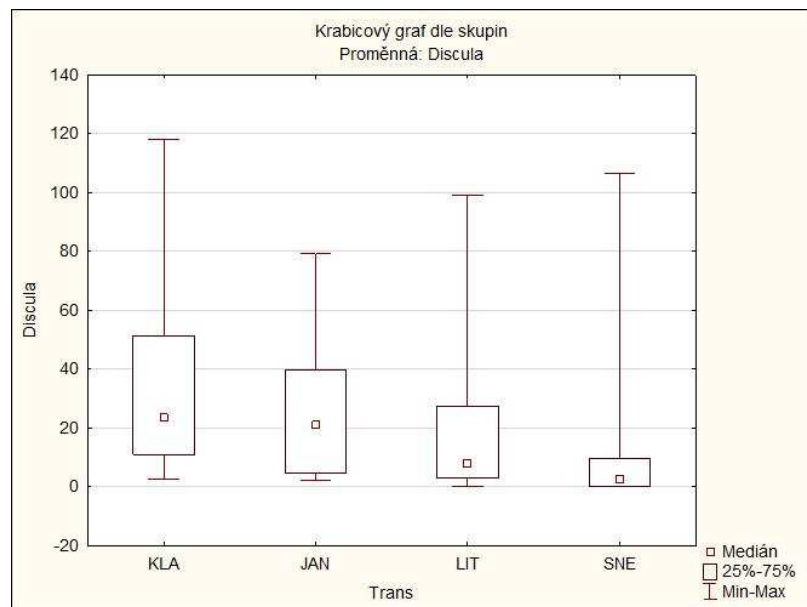
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

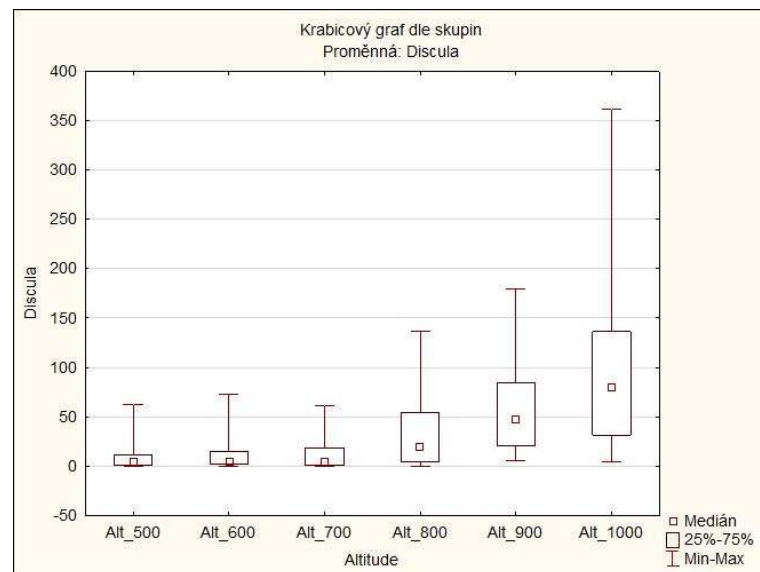
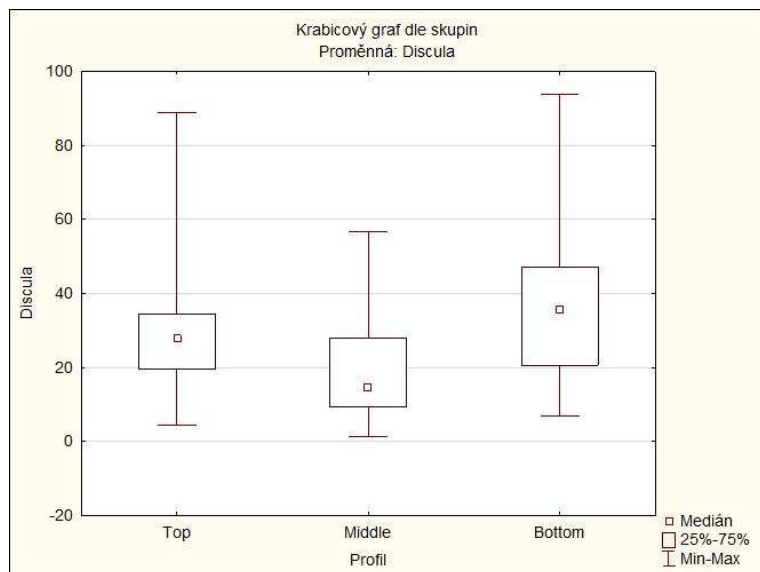
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

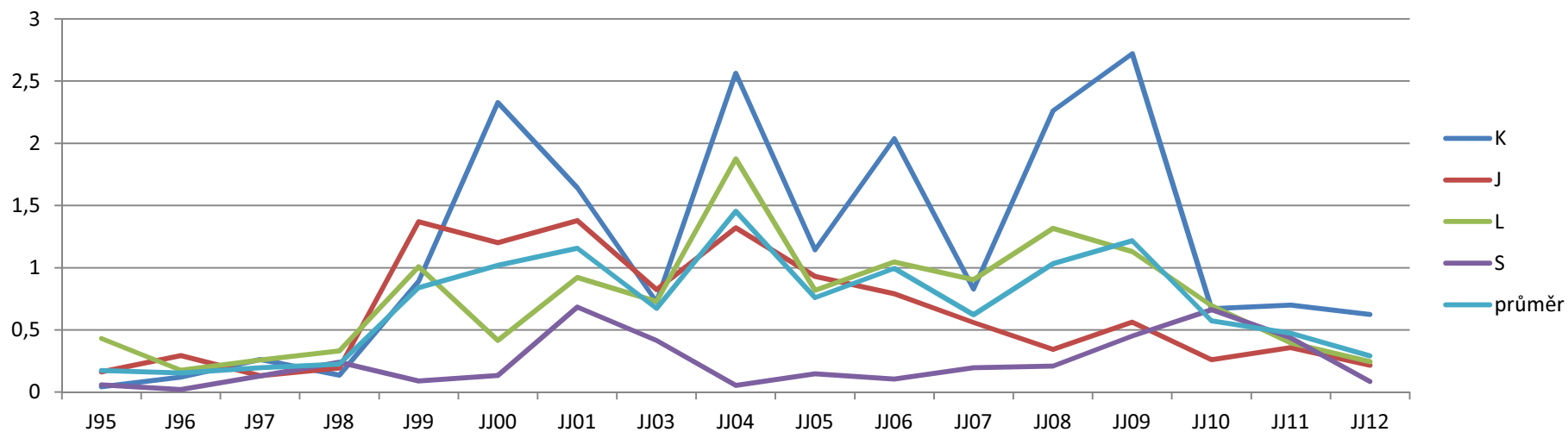
Zastoupení *Discula betulina* v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

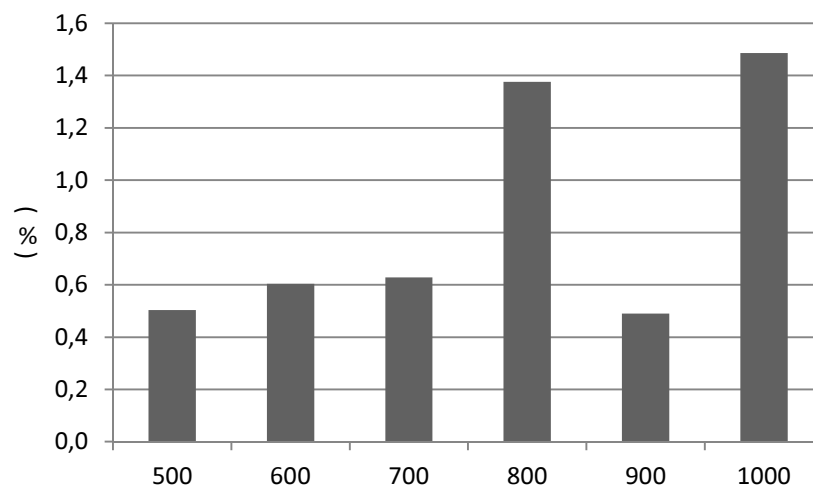
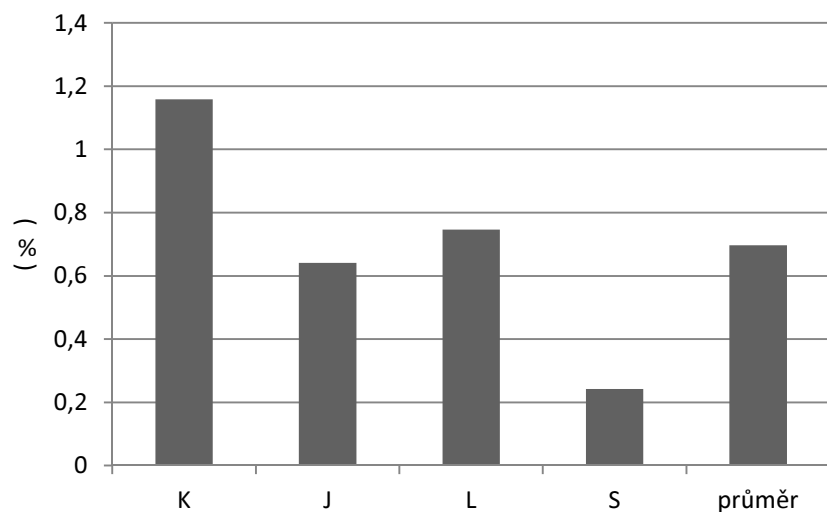
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

DYNAMIKA VÝVOJE ŽLOUTNUTÍ LISTŮ BŘÍZY JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

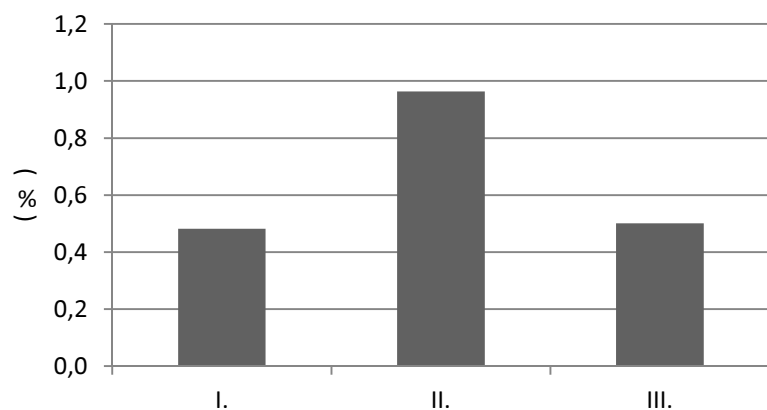
Průměrná defoliace břízy dle transektů

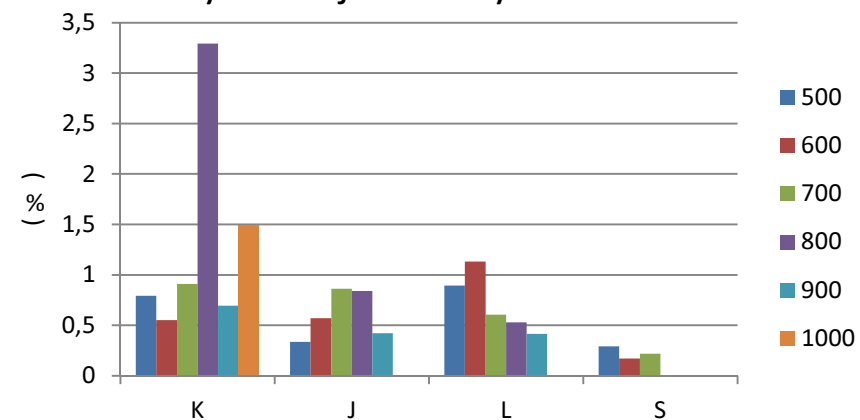
Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

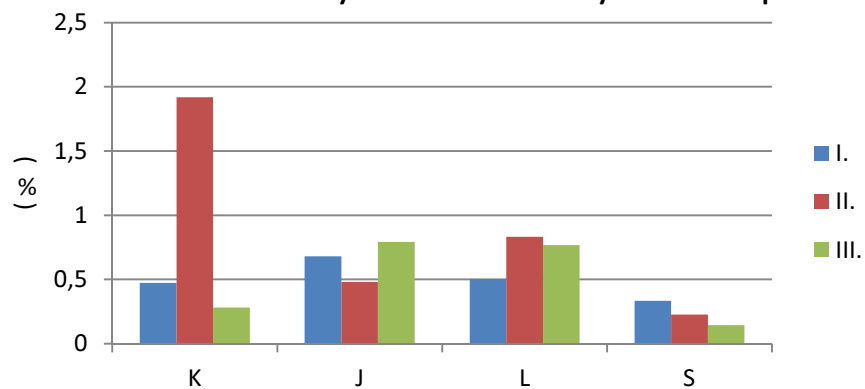
Defoliace břízy v různé věkové třídě

Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

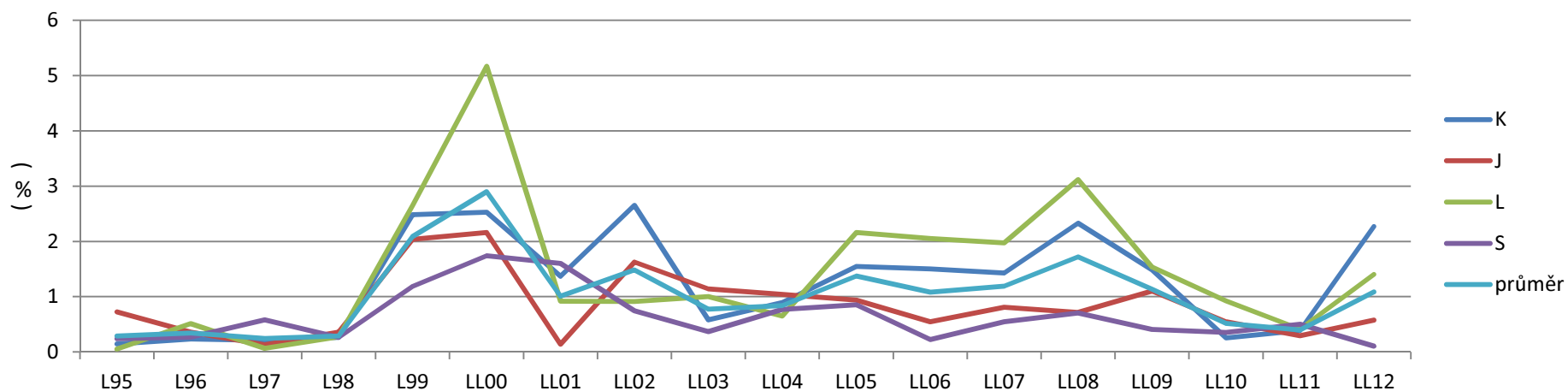

Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

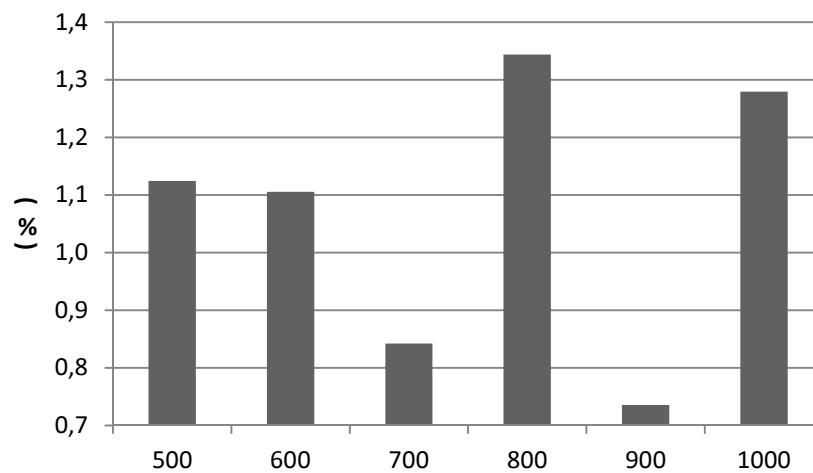
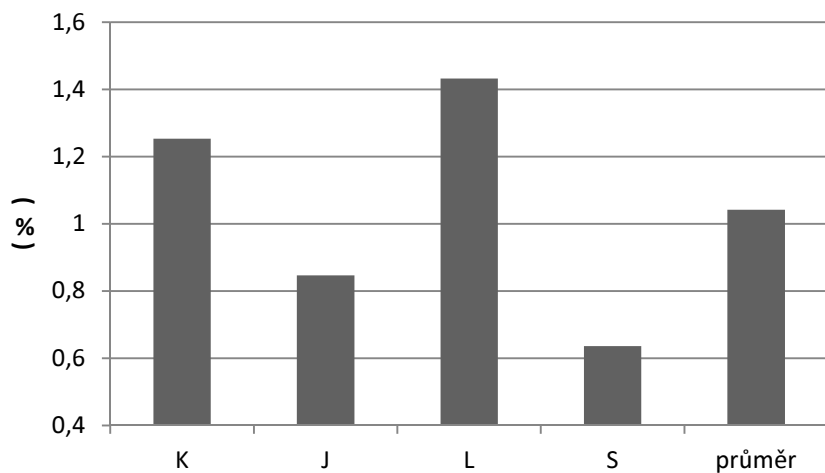

DYNAMIKA VÝVOJE ŽLOUTNUTÍ LISTŮ BŘÍZY LETNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

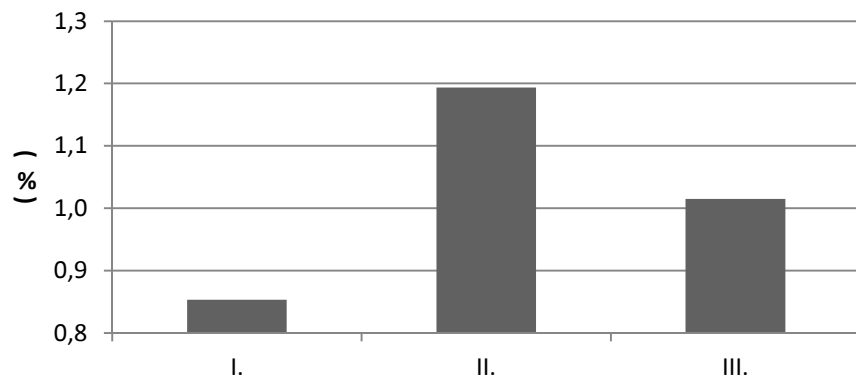

Průměrná defoliace břízy dle transektů

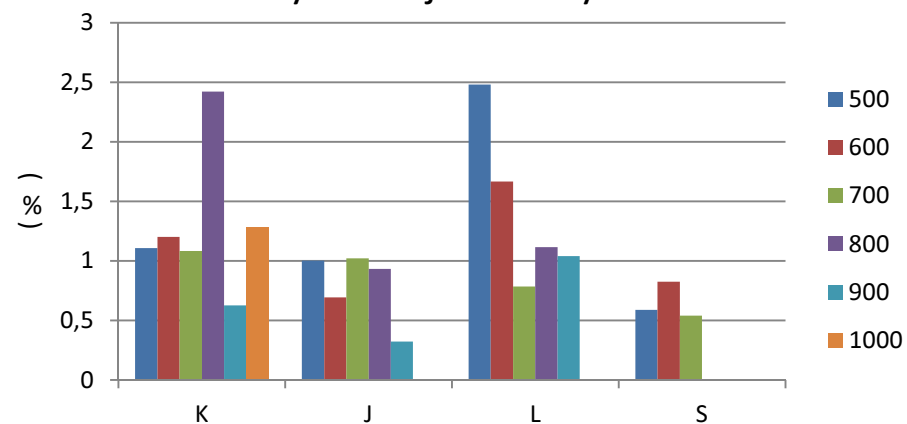

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

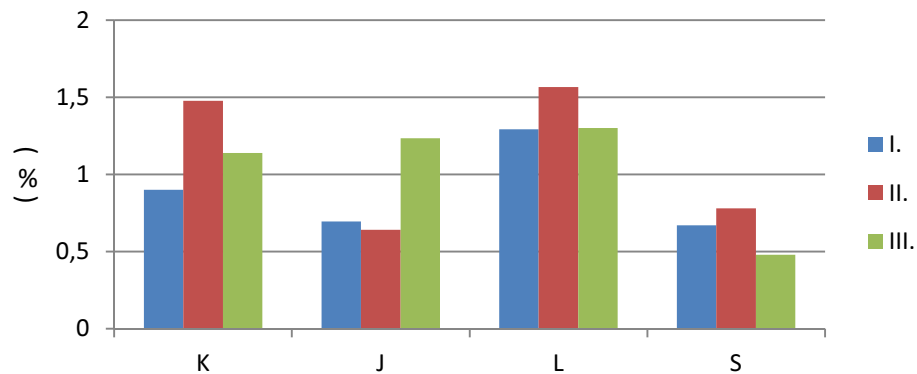
Defoliace břízy v různé věkové třídě

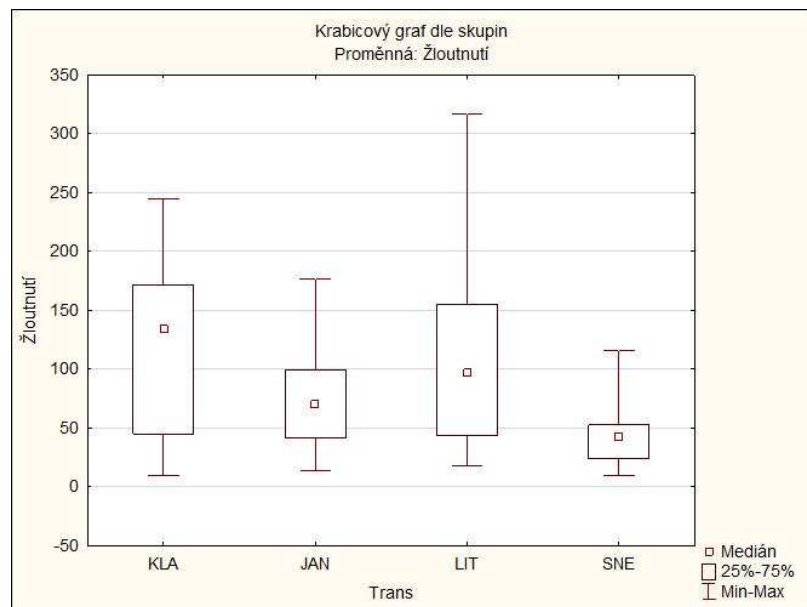
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

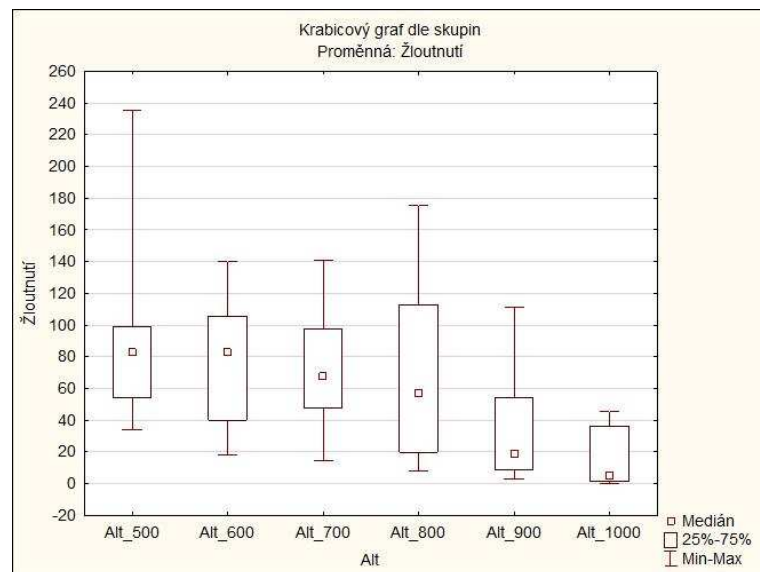
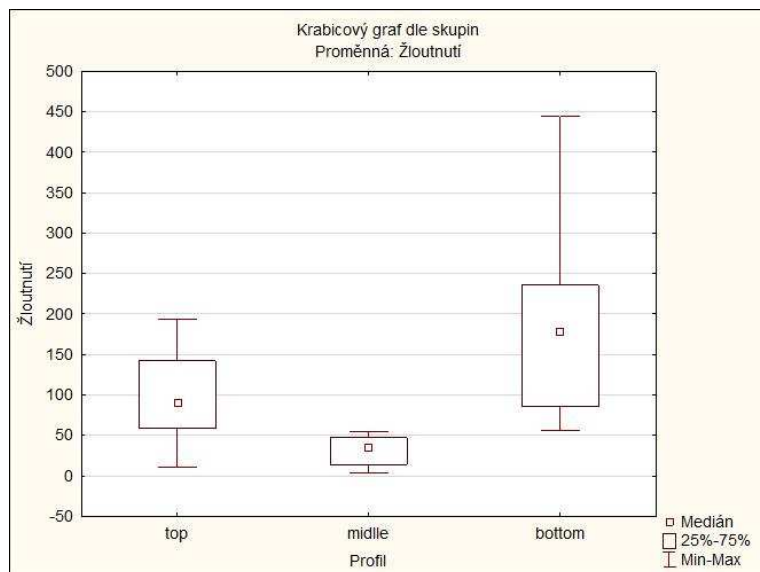
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

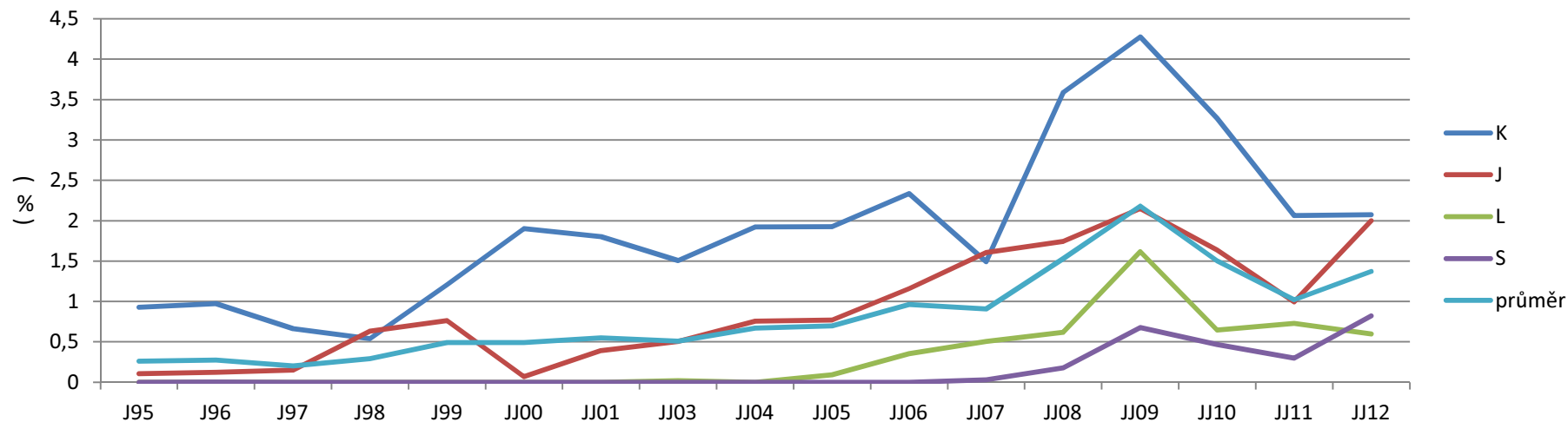
Zastoupení žloutnutí listů v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

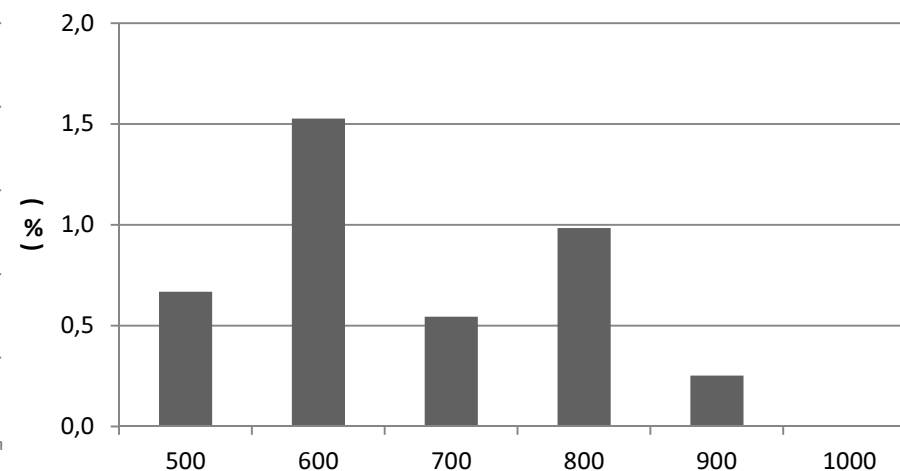
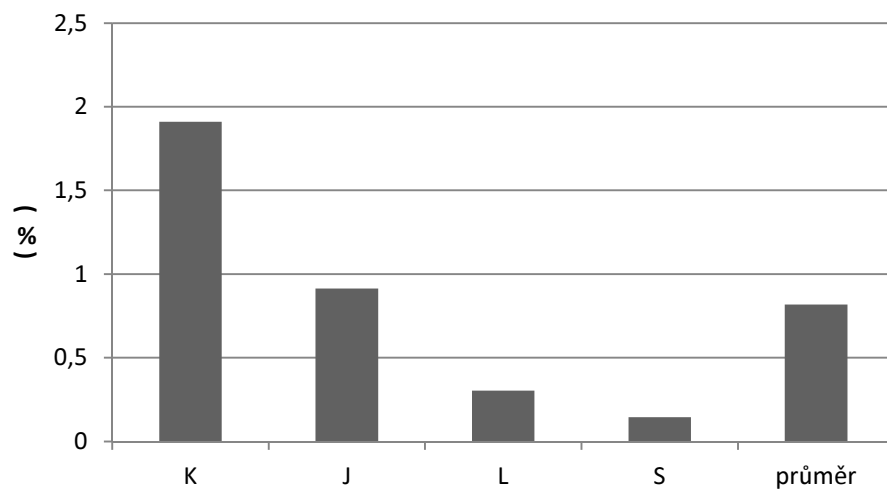
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test) jarní a letní aspekt

DYNAMIKA VÝVOJE NAPADENÍ LISTŮ BŘÍZY PHYLLOCOPTES LIONOTUS – JARNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

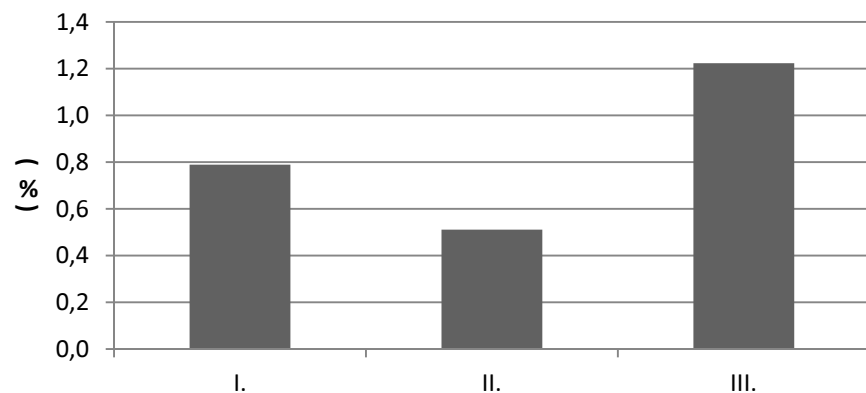

Průměrná defoliace břízy dle transektů

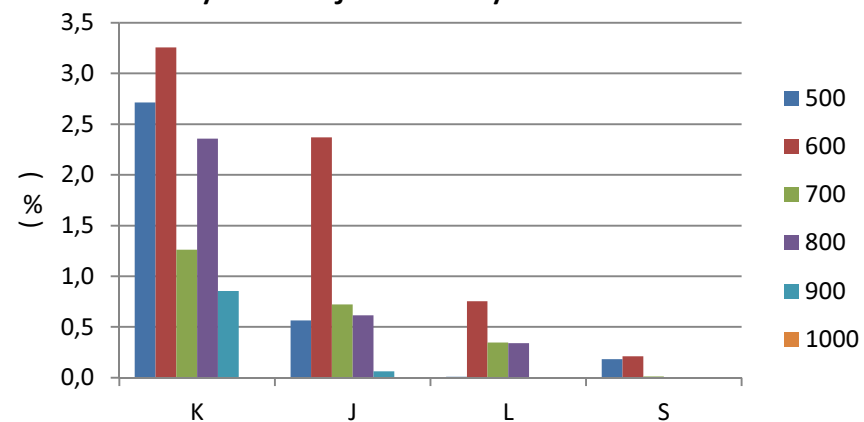

Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

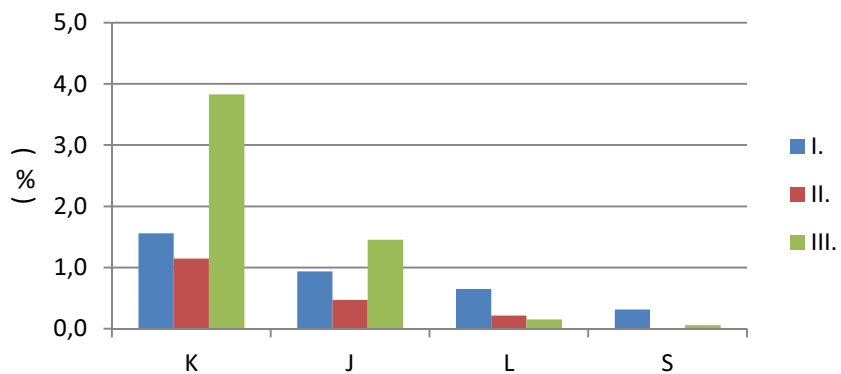
Defoliace břízy v různé věkové třídě

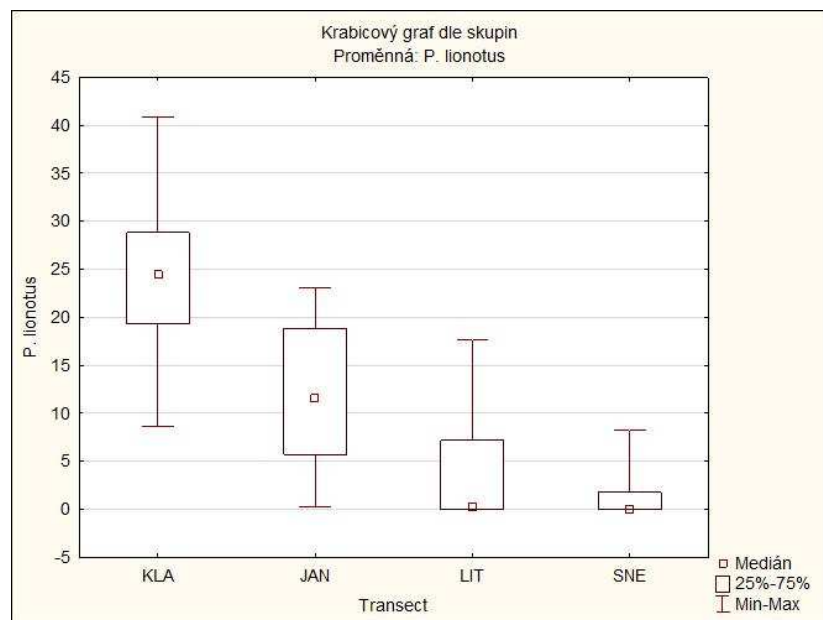
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

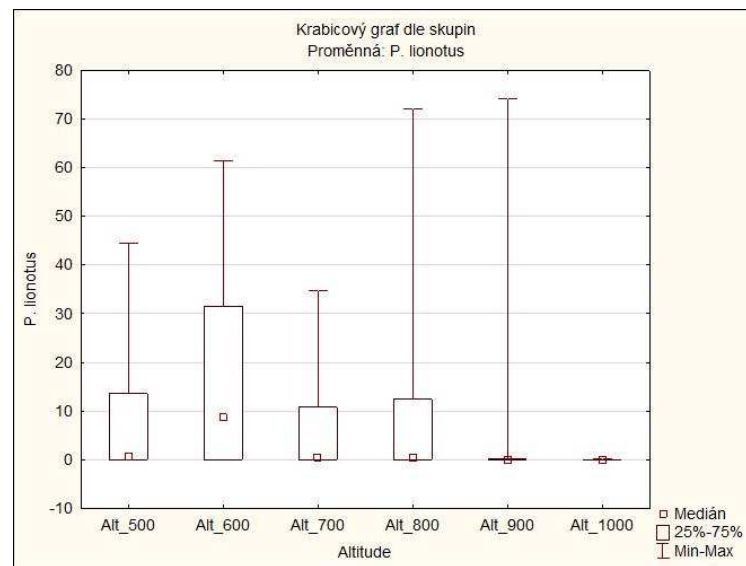
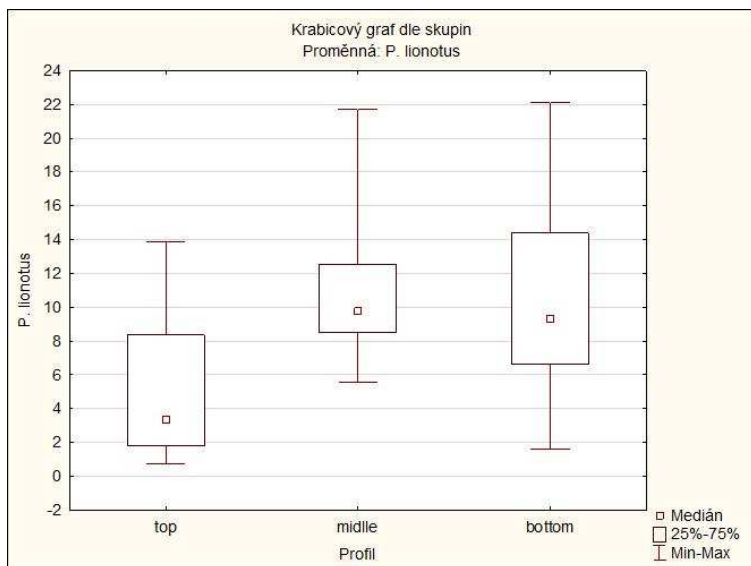
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test)

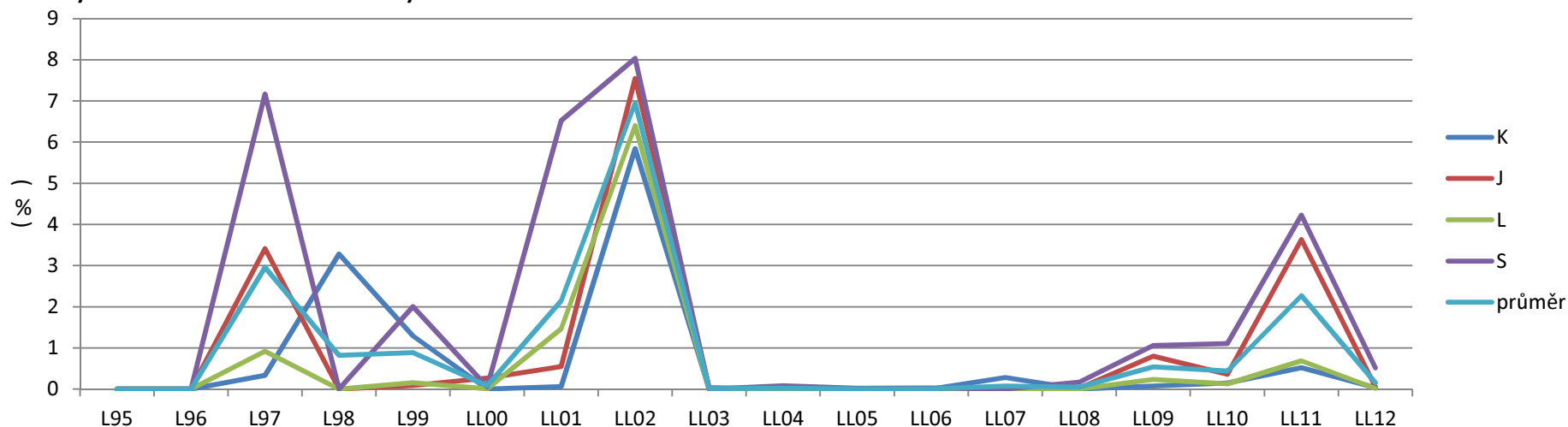
Zastoupení *Phyllocoptes lionotus* v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test)

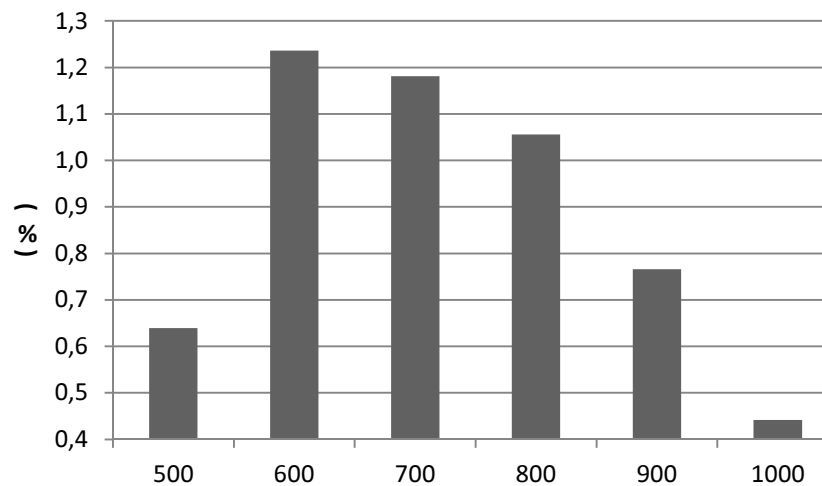
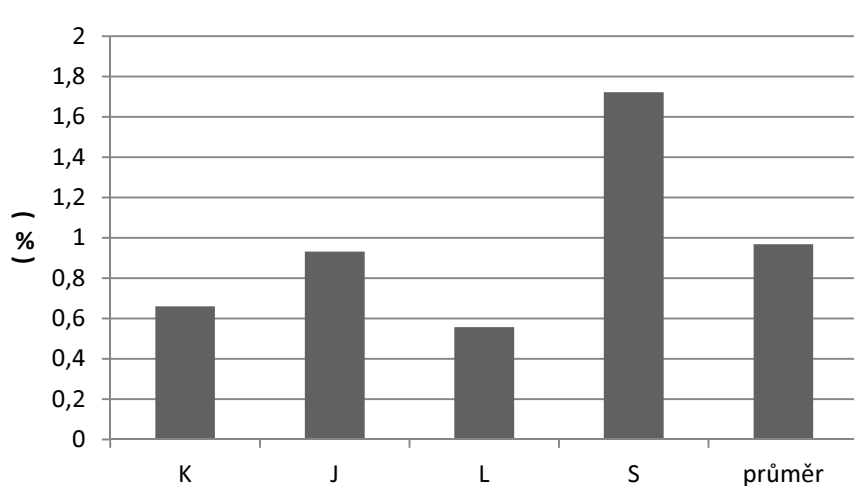
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test)

DYNAMIKA VÝVOJE NAPADENÍ LISTŮ BŘÍZY *MELAMPSORIDIUM BETULINUM* – LETNÍ ASPEKT (1995–2012)

Dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

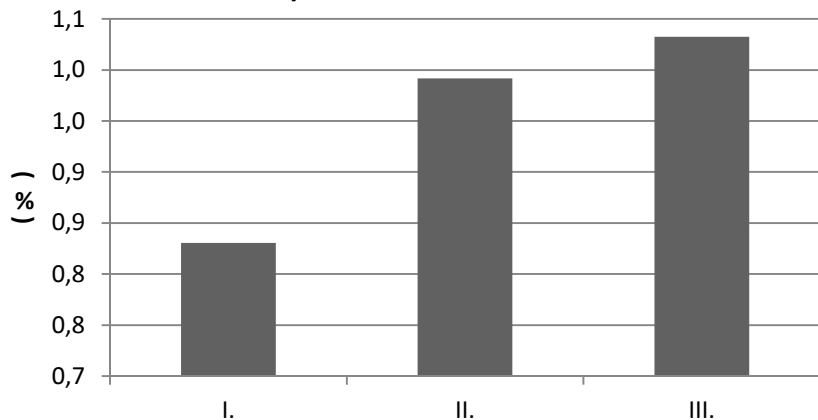
Průměrná defoliace břízy dle transektů

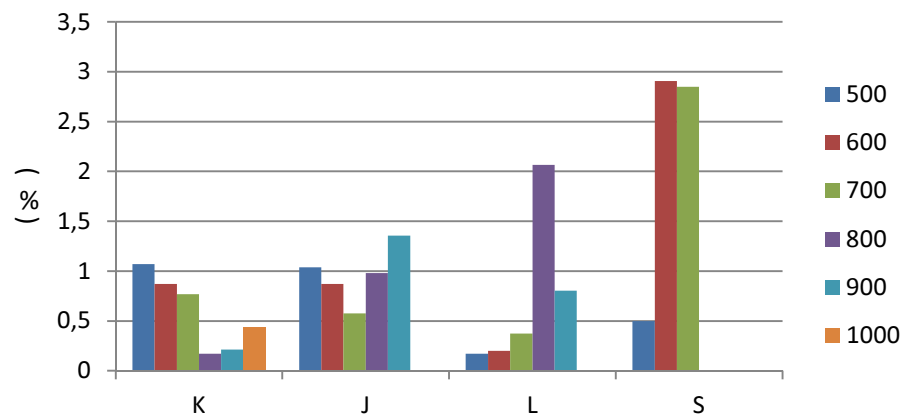
Průměrná defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m

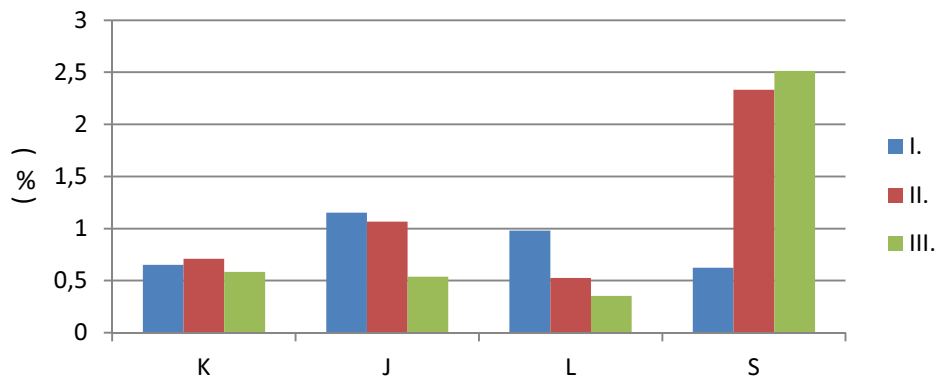
Defoliace břízy v různé věkové třídě

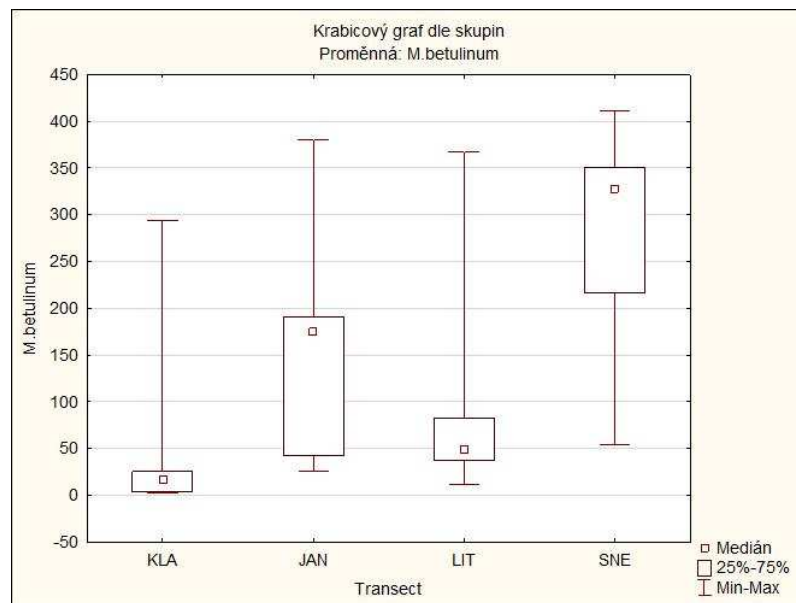
Změna výše defoliace břízy s nadmořskou výškou v jednotlivých transektech

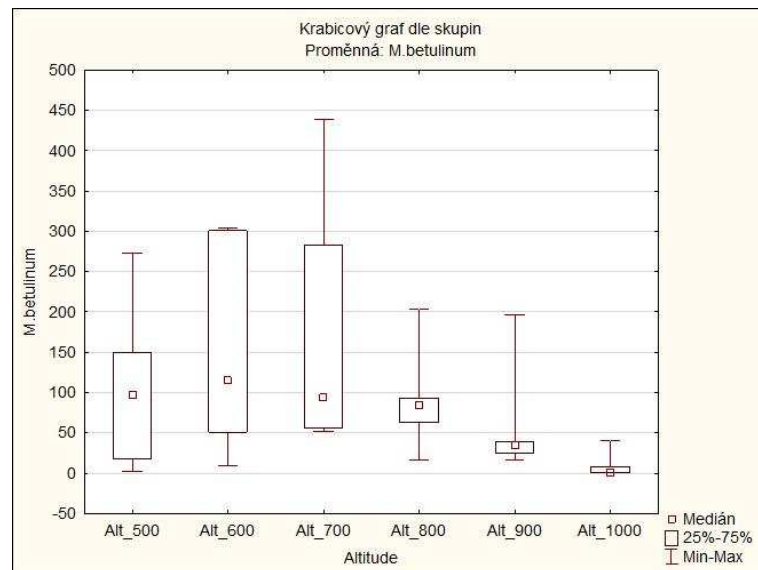
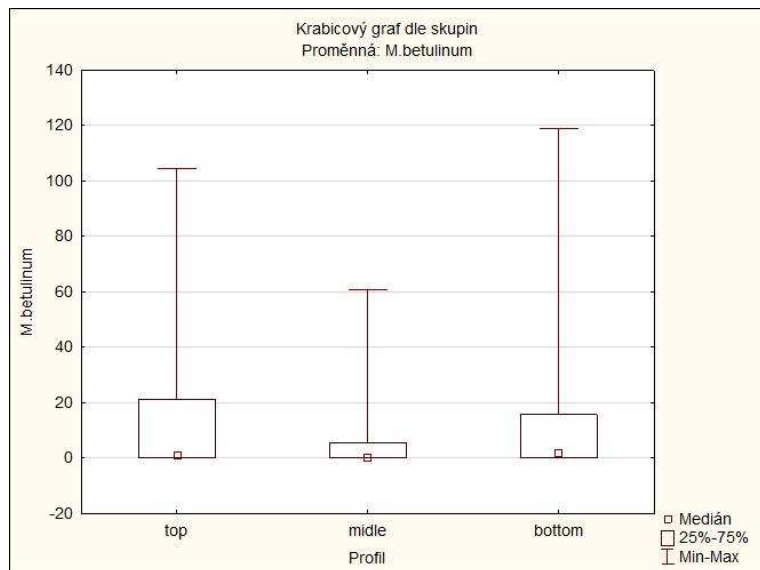
Závislost míry defoliace břízy na stáří porostu v jednotlivých transektech

Průměrná defoliace břízy dle transektů (Kruskal-Wallisův test)

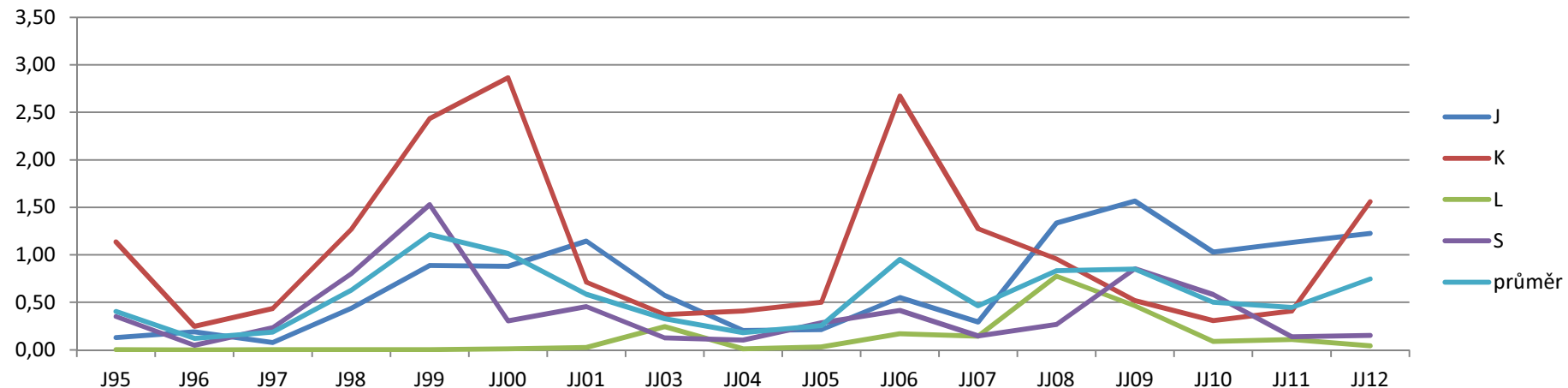
Zastoupení *Melampsorium betulinum* v profilu koruny břízy (Kruskal-Wallisův test)

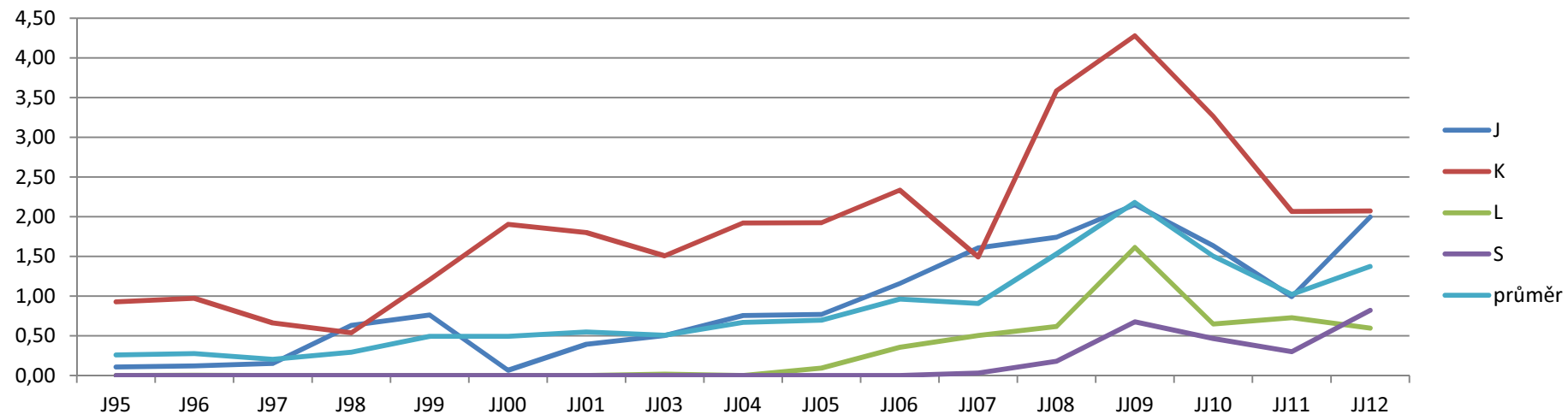
Defoliace břízy ve výškovém gradientu 500–1000 m (Kruskal-Wallisův test)

Porovnání dynamiky vývoje

Aceria rudis – dynamika defoliace břízy v úrovni transektů
(1995–2012)

Phyllocoptes lionotus – dynamika defoliace břízy v úrovni transektů

ZÁVĚR

- Průměrná výše poškození zapříčiněná patogeny břízy dosahovala v jarní sezóně (14,46 %) a v letním aspektu 17leté periody (17,99 %).
- V obou aspektech, lze za kulminační označit r. 2002/2003.
- Významněji se na ztrátě listové plochy podíleli volně žijící housenky(JA, LA), minovači r. *Eriocrania* sp. (JA) a rez *Discula betulina* (LA).
- V rámci dlouhodobého sledování defoliace břízy (1995–2012) byl vzestupný trend zaznamenán u volně žijících housenek a roztoče *Phyllocoptes lionotus*
- Stagnující trend charakterizuje pouzdronička stromového, *Aceria rudis*, rzi *Discula betulina* a *Melampsorium betulinum*
- Pokles hodnot defoliace je typický pro *Eriocrania* sp. a faunu nosatcovitých.

**DĚKUJI VÁM ZA
POZORNOST!**